

ОЛТИН БЕЛАНЧАК

Шеърлар

Тошкент

Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитети

«ЕШ ГВАРДИЯ» нашриёти

1984

О—52 **Олтин беланчак.** Шеърлар. Т., «Ёш гвардия», 1984. 144 б.

Мундарижада: В. Иброҳимова, Ш. Умаров, М. Юсуф, Г. Йўлдошева, А. Йўлдошев, М. Асқаров, Б. Холлиев, И. Азимбоев, З. Баҳриддинов, Қ. Маллаев.

Ушбу тўпламга Венера Иброҳимова, Шўҳрат Умаров, Муҳаммад Юсуф, Гулчеҳра Йўлдошева, Аҳмаджон Йўлдошев, Мусулмонқул Асқаров, Бозор Холлиев, Иброҳим Азимбоев, Қарим Маллаев, Заҳриддин Баҳриддиновларнинг шеърлари киритилди.

Золотая колыбель: Стихи.

Уз2

С $\frac{70403-50}{356(04)-84}$ 85—84 4702570200

© Издательство «Ёш гвардия», 1984

ВЕНЕРА ИБРОҲИМОВА

ҚАЛБИМНИНГ ҚИЗИЛ
ГУЛИ

Венера Иброҳимова Жиззахда туғилган. У Сирдарё Давлат Педагогика институтининг ўзбек тили ва адабиёти факультетини тугатган. Венера «давраларга ўз қўшиғи, ўрин билан» кириш истагида...

ДАВРАЛАРГА ШОШАМАН

Давраларга ўз қўшиғим, ўрним билан кирай мен,
Гар кечиксам нимадир кам, кемтик бўлиб туюлсин.
Шодликларнинг мавжларидан яйраб-ййраб кетай мен,
Дўстларим дийдоридан кўзимга нур туйилсин.
Давраларга жим кўз ташлаб ўтирмоқнинг пайтимас,
Вужудимга олов солди чорак асрлик ёшим.
Юрак ўз шодликларин пинҳон тутмоқ истамас,
Бир мен эмас, шу туйғуда бугун барча тенгдошим.
Биз ўтганда кўчаларга тўлар атир ҳидлари,
Бўйимизга онажонлар ҳавас билан қарашар.
Чин меҳнатга ихлос қўйиб, бўлдиқ унга дугона,
Иқболимиз кўз-кўз этмоқ бугун бизга ярашар.
Оқ тилакли дўстларимнинг даврасига шошаман,
Давраларда ўз ўрнингни топмоқ ҳам бир имтиҳон.
Илиқ, сахий меҳрлардан дарё каби тошаман,
Кўзларимга бахт бўлиб кўринади бу жаҳон!

ҚАЛБИМДАГИ ГУЛ

Очилмоққа шайсан сен, қалбимдаги қизил гул,
Лекин масъум турибсан кимлардандир ийманиб.
Орзулар маржонининг шодалари мўл-кўл,
Бироқ дилда пинҳон яшар меҳр билан сийланиб.
Ийманишинг яхши-ку, лекин журъат ҳам керак,
Топилар тортинишни қўрқоқлик деб билганлар.
Ўз ҳақ-ҳуқуқини қўриқлаб яшар юрак,
Учрайди ихтиёрин бировга топширганлар.
Қим бойликка алмашса меҳр-оқибатини,
Юзингни терс ўгириб, демоқ керак хайр-хўш.
Ўз ўрнингни топмоқ лозим дўстларинг даврасида,
Усиз юрак қолгуси мангуликка файзсиз, бўш.
Очил дейману сенга, қоламан ўйга толиб,
Интилиб бораяпсан дунё юзин кўрмоққа.
Паналарда юрмасдан, яшагин доим ғолиб,

Бардошинг бисёр бўлсин довонлардан ўтмоққа.
Очилсанг сен тонг чоғи, барқ уриб-яшнаб очил,
Қуёшнинг ол нурлари доимо пешвоз турсин.
Шундай бир гул бўлгинки, кўрганлар кўрмоқ истаб,
Кўрмаганлар орзуда камолинг сўйлаб юрсин.
Очилмоққа шайсан сен, қалбимдаги қизил гул.

* * *

Айтажак қўшигимни осмон сари учирдим,
Турфа хил оҳангларни ўрганиб олсин дедим.
Алвон рангли уфқни юрагимга кўчирдим,
Болалигимдан буён алвон рангга ўч эдим.
Бунча сирли экан-ей мен ўрганажак ранглар,
Кўзларим қамашади уларга боққан сайин.
Ҳозирча қўшиқларим дилда пинҳон жаранглар,
Бир кун кенгликлар узра янграб қолиши тайин.
Ушанда мен суюниб шодликлардан мастона,
Айтарман қайта-қайта бу ҳаётга шукрона.
Ҳали кашф этилмаган оҳангларни кашф этиб,
Юрарман ишонч аталмиш туйғуни қалбда тутиб.
Бугун кенгликлар томон боқаман тўйиб-тўйиб,
Оқ ойдин орзуларимга меҳр-муҳаббат қўйиб.

* * *

Дунёнинг дардларига шерик бўлмоқлик керак,
Қувончу шодликни-ку қабул қиламиз дарров.
Баъзан ўз ҳисларидан тониб кетади юрак,
Сезмай қоламиз қалбга олов солганин бироп.
Сезмай қоламиз баъзан, дунёда не гап бугун,
Қандай ўйлар кезмоқда одамзоднинг бошида.
Ечилдими дўстларнинг қалбидаги ул тугун,
Асир этмадими дард айни йигит ёшида?
Узимиз билан бўлиб, чиқмадими хаёлдан
Йўлимизга нигорон онамизнинг соғинчи?

Довруғ қучған маҳалда эсимизга келдим
Бизга оқ йўл тилаган муаллимнинг қувончи?
Шуларни ўйлаб бугун англадим бурч нелигин,
Яшаш ҳисси янада туғён ура бошлади.
Яшамоқ ишончини ўзига олиб кўнгил,
Майда-чуйда гапларни дилдан олиб ташлади.
Ёрқин-ёрқин рангларни ҳамроҳ этиб йўлида,
Бурчларин бажармоққа интилиб борар юрак.
Шодликка тўлдирмоқ-чун она Ер меҳварини,
Дунёнинг дардларига шерик бўлмоқлик керак.

БАТАН

Олис-олисларда — тоғлар бағрида
Бир қишлоқ бор, номи харитада йўқ.
Эрта кунга рағбат қолмаганида
Уни эсга олсам кўнгил бўлар тўқ.
Бу ердан бошланар биринчи қадам,
Ҳаёт ҳақидаги мурғак тасаввур.
Орзу-умидларнинг дебочасига
Қанот бахш этолган куч ҳам у эрур.
Бу ерда биринчи сўзи-ла яшар
Муаллим, орзулар, ҳаётга қадам.
Истиқбол сари йўл очилиб борар,
Бу ердан бошланар муқаддас Ватан!

ЧАВАНДОЗГА

Кўпқари бошланди, кишнайти отинг,
Чавандозлар марра сари отланур.
Сенга омад тилаб турибман бу дам,
Ҳар лаҳзада номинг дилда ёдланур.
Ғолиблик шарафи сийласин сени,
Арғумоғинг бугун чиқарсин қанот.
Бу-ку бир пойгадир, лекин ҳеч қачон
Сендан бахтни дариг тутмасин ҳаёт.

СИНФДОШЛАРИМГА

Ойдин кечаларда сайр этиб бизлар
Орзулар ҳақида хаёл сурардик.
Келажакдан ёниб сўзлаб галма-гал,
Бахт-иқбол ёнида ўзни кўрардик.
Бугун қанот қоқди гўзал орзулар,
Бахт соҳиби десак ҳақлимиз бир оз.
Болалик чоғдаги шўхликлар, энди
Қайтмаслар — олисга этдилар парвоз.
Мен ўшал кунларни эслайман баъзан,
Қўмсаб талпинаман қишлоғим томон.
Ютуқлардан яйраб қувонса кўнгил,
Едимга тушади маскан — қадрдон.
Едимга тушади мунис муаллим —
Бахт йўлин кўрсатган меҳрибон инсон.
Гуноҳим йўқ эмас виждон олдида,
Уни йўқламоққа топмадим имкон.
Дўстларим; бахт кулиб боққан бу кунда
Қишлоғим бағрига йиғилайлик биз.
«Ҳаволаб кетдинглар», — деган дашномни
Эшитмоқ ярашмас бизга, билсангиз.
Дўстларим, келингиз, даврамиз тўлсин,
Интиқ далаларга чиқиб кетайлик.
Болаликдан таниш ҳар қарич ерни
Чексиз меҳр билан тавоф этайлик.

ОҚИБАТ

Яшаймиз бировнинг дардига шерик,
Биров қувончидан шодланиб чексиз.
Шундай бўлмаса, бу ҳаёт — нуқтадир,
Мудраган бўларди юраклар беҳис.

Қўшнилари ногаҳон дард чекиб қолса,
Уйламай чопамиз кўмак бермакка.

Шундай бўлмаса бу ҳаётда, балки
Қолиб кетармидик дўстларсиз, якка.

Бисотдаги ширин сўзлар билан биз
Озор топган қалбга малҳам қўямиз.
Нотаниш гўдакни боламиз каби
Ардоқлаб, эркалаб дилдан суямиз.

Шундай бўлмасайди агар одамлар,
Эгиб ташлар эди ҳаётда ғамлар.

* * *

Ярим тун.
Деразамга урилади юлдузлар,
Биз шундайин чақноқ, қувноқ дегандай.
Юрагимда эса дардлардан излар —
Менинг бардошимни синаб тургандай.
Йўқ, йўқ, уни енгиб яшамоғим шарт,
Кўнглимга тушқунлик солган сояни.
Юрак омон бўлса асир этмас дард,
Тарғиб этиб яшар жўшқин ғояни.
Қуёшдан ёрқинроқ, ойдан сулувроқ
Қалбимда гул очган орзулар боғи.
Юрак дейди: «Судралмасдан уч тезроқ,
Бугун сенинг айни учажак чоғинг.
Пайт келар-да, ўчар сендаги шиддат,
Қулф урган боғларинг сўлиб битарлар.
Қалбда қушлар билан тил топишмасанг
Ўзга чаманларга учиб кетарлар».
Банд этаркан шундай ўйлар хаёлни,
Тонг отишин интиқ бўлиб кутаман.
Янги кундан умидларим ҳаётбахш
Қуёшга дўст бўлишларин истайман.

ОРЗУМ ҚАНОТЛАРИ

Мен деҳқон фарзандиман, юрагимда сурур бор,
Хилватларда ўй сурмоқ менга бегона хислат.
Ердан бошин кўтарган майсалардан бошлангай
Юрагим суйиб доим ардоқлайдиган меҳнат.
Далалар қучоғида кўнглим тоғдай ўсади,
Саноқсиз эгатларга яйраб назар ташлайман.
Шодлигимнинг мавжлари дарё каби жўшади,
Дилни аллалагувчи шодон қўшиқ бошлайман.
Қўшиғимга киради бахтин меҳнатдан топган,
Орзулари сафоли, Барчинмисол сулувлар.
Қўшиғимга киради дала узра янграган
Чинни каби жарангдор, ғубори йўқ кулгулар.
Пахтазор бағри асли оҳанрабо маскандир,
Чорламоқда ўзига сирли бир сеҳр билан.
Осмонўпар хирмонлар ўзлигин кўз-кўз этиб,
Дилларга ғурур солар туганмас меҳр билан.
Шу меҳрни ардоқлаб жойларканман юракка,
Севинчдан яралгандай туюлади бу ҳаёт.
Далалар бахтим бўлиб кўринади кўзимга,
Шу бахтим оғушида орзум қоқади қанот.

ЮРАҚДАГИ ҚУШГА

Кўкларга уч ҳаволаниб, дилда армон қолмасин,
Бардошли бўл, юрагинга қўрқув соя солмасин.
Сен учмасанг, кимдир учар, бўш қолмайди кўк юзи,
Ҳар кимнинг ҳам бу ҳаётда бордир айтажак сўзи.
Дилдагин айтмаганлар армон билан ўтарлар,
Уларга мен ҳайф дегайман, умрин елга тутарлар.
Шиддаткор бу ҳаётга керак биздан жасорат,
Жасоратсиз ҳаётдан ким не қилар башорат.
Шу сабабли сенга дейман, парвоз қилавер, парвоз,
Сокин-сокин бўшлиқларга бергил ҳаётдан овоз.
Мудраган зил юракларга кучли титроқ ташлагин,
Ташлагин-да, уларни ҳам жўшқинликка бошлагин.
Кўкларга уч ҳаволаниб, дилда армон қолмасин.

* * *

Меҳру севгинг дариг тутмайсан,
Ҳаётингга баҳордай кирай.
Оташ юрагимнинг тафтида
Кўзларингга нурдай тўкилай.
Кўзларингга нурдай тўкилай,
Қўшиқларга айлансин осмон;
Куй янгрисин етти қатида,
Куйга ошна бўлмаслик ёмон!
Куйга ошна бўлмаслик ёмон,
Айниқса ёлғизлик чоғингда.
Кел, тўлдирай қалбинг бўшлигин,
Наво бўлай умр боғингда.
Наво бўлай умр боғингда,
Хас-чўпларни қолдирмай учсин.
Тароватли туюлиб олам,
Қувончимиз қуёшни қучсин,
Наво бўлай умр боғингда.

* * *

Ул аёл ўзини бахтли санайди,
Ҳеч қачон, ҳеч кимга бермайди сўзин.
Бахти бекам — ташвишларсиз яшайди,
Турфа тусли ранглар тўлдирган кўзин.
Билмайди, билмайди, билмаслиги шарт,
Севган кишининг юраги унга
Кундан-кун бегона бўлаётганин.
Тополмай ўзига бир сирдош-ҳамдард,
Қалбига аламлар тўлаётганин,
Билмайди, билмайди, билмаслиги шарт.
Мен эса ташвишга тушиб бу ҳолдан
Ҳаётда ҳаммага ҳамдард тилайман,
Қалбнинг қалбдан узоқ кетмаслигини
Истайман чин дилдан, жуда истайман,

Ҳаётда ким севиб-севилар экан,
Ҳамроҳ бўлсин меҳру, вафо, садоқат.
Шундай дейман-да мен маъюслик билан,
Ўз қалбимга ўзим тилайман тоқат...

БИР ТАНИШИМГА

Нечун керак бунча оғир хаёлларга берилмоқ,
Бу дунёнинг ташвишлари қачон тугабди асли.
Бу югурик йиллар ўтар, сезмасдан ҳам қолармиз,
Сочимизга қиров тушиб, бошланганин қиш фасли.
Дунёни дунё қадар севмоқ керак, дўстгинам,
Ўзимиз ҳам инсон бўлиб топсак ишончу қадр.
Дўст қувончин ардоқламай, мазмунига етмасак,
Бу дунёда кўкрак кериб яшаганимиз надир?
Ҳаёт экан, ҳар қадамда учрар қувонч, қайғулар,
Ташвишларга бардош бермоқ эрур катта жасорат.
Лекин амал-мансаб дарди билан елиб-югуриб
Ўзин ҳар ён урганларга қилолмайман ҳеч тоқат.
Бошингга нур сочаркан қуёшнинг мангу ўти,
Шунинг ўзи бир бахт-ку, керакдир англаб олмоқ.
Ҳар хил икир-чикирлар этолмас сени таъқиб,
Лозимдир қалбга фақат жўшқин туйғулар солмоқ.

* * *

Не бир савдоларга дуч келган чоғда
Кўзимга аламли ёшлар тўлмади.
Ишончлар, орзулар қолмади доғда,
Чекиниш, тушкунлик йўлдош бўлмади.

Елкамда ҳаётнинг забардаст қўли,
Бир масъул ҳис билан яшаб юрибман.
Бор экан ҳаётда ҳар кимнинг йўли,
Ўз йўлим бошида собит турибман.

Яшаяпман, юрагимда туғёнлар;
Сокинликка эл бўлолмам ҳеч қачон.
Юрак дейди: ўзим бардош берурман
Интилсанг келажак истиқбол томон.

Яшаяпман, қувончлару дардларга
Кўксимни тик тутиб, ортга қайтмай мен.
Эътибор бермасдан майда гапларга,
Дуч келганга дардларимни айтмай мен.

Тирикликнинг ўзи эрур буюк бахт,
Демак, бошқа гапга ўрин қолмасин.
Суянганим митти юрак омон бўлсин-ей,
Урта йўлга етганида чарчаб толмасин.

* * *

Сохта кулгу, сохта соғинч меники эмас,
Менинг кулгум салобатли тоғни титратар.
Узун-узун хижрон йўлини у писанд этмас,
Мен соғинсам, кўз ёшимдан атиргул унар.
Атиргулки, шамолларни писанд этмагай,
Ёмғир эса баргларини тўкиб кетмагай.
Қаҳ-қаҳ уриб дил уйғотган кулгуларимни
Сукунатнинг совуқ, файзсиз бағри ютмагай.
Шунинг учун ҳайрон бўлманг мен кулганимда,
Ҳайрон бўлманг кўздан ёшим дув-дув тўкилса.
Ўз кулгумдан ўзим гулдай яшнаб кетсаму,
Соғинчлардан сарв қаддим бирдан букилса,
Ҳайрон бўлманг бу ҳолатим қизиқ туюлса,
Сохта кулгу, сохта соғинч меники эмас.

МЕНИНГ ОНА ДАЛАМ...

Менинг она далам — ҳали айтилмаган қўшиғим,
Уни куйлай олишнинг ҳам ўзи катта бир шараф.

Унда менинг фикру ўйим, унга тушди бор ишқим,
Бир нуқтадек жо бўлмоқда кўзларимга тўрт тараф.
Менинг она далам — ҳали ушалажак орзуим,
Интилиб борган сари ойдни бўлар йўлларим.
Юрагимнинг шижоати, кўзларимнинг нуридан,
Орзулардек тоғ яратар тишим билмас қўлларим.
Менинг она далам — мени кутаётган истиқбол,
Кўзларимга, сўзларимга сурур бахш этган маскан.
Ҳаётимни усиз асло этолмайман тасаввур,
Ҳаётимга равнақ берган шу далам — ВАТАН!

* * *

Деразам пардасини хилпиратиб шабада,
Хонамга олиб кирса тонгда гуллар исини.
Қайта-қайта тикилиб табиатга, шунда мен
Юрагимга жойлайман изланиш орзусини.
Яшаган сари яна келар қайта яшагим,
Орзулар қанотида олисларга бўйлайман.
Она-юртга ихлосим яна минг чандон ортиб,
Унга шан қўшиқ битмоқ ниятини ўйлайман.
У қўшиқни ёзмоқлик келармикин қўлимдан,
Келса гар мenden бахтли бўлмас эди дунёда.
Азобу машаққатлар чекинарди йўлимдан,
У қўшиқни қўярдим шон-шуҳратдан зиёда.
Қалб истагин кўйламоқ мен учун эзгу ният,
Сатрларга жило берсин мен севган самимият.
Тинчлик бермас юракка ўшал қўшиқ камоли,
Акс этсин дейман унда она-юртим жамоли.

* * *

Учиб кетай узоқларга, йўлимга гов бўлмангиз,
Уфқларнинг алвон ранги юрагимга жойланди.
Муддаоси не экан, деб ниятимдан кулмангиз,
Ешлиқ, журъат туйғулари юрагимга бойланди.
Мен учарман, қолиб кетар дилни эзган саволлар,

Ҳасадлилар қиёфасин юрагимга солмасман.
Томиримда кезган қонда чавандозлар руҳи бор,
У учмоққа ундамоқда, демак, асло толмасман.
Бўронларда, довулларда саботимни синайин,
Машаққатни енгмоққа бера олгумми тўзим.
Гўзалликлар бағрида бир туйғуни сезайин,
Энг нафис жилваларга тўлсин иккала кўзим.
Мен учайин, қайтишимни дўстлар кутсин интизор,
Ушал кун келишига дилда кучли ишонч бор.

* * *

Мен фақат бахт учун яралганим рост,
Дарду изтироблар бари ўткинчи.
Бирпаслик қувончлар меники эмас,
Қалбимда қайнайди курашмоқ ҳиси.
Ҳаётдан кўп нарса талаб этмайман,
Онам ва дўстларим доим соғ бўлсин.
Нияти пок бўлса, етсин ҳар киши,
Маҳзум юракларга жўшқинлик тўлсин.
Ҳаёт йўлларидан юганим сайин
Ечилиб бормоқда ҳар қандай сеҳр,
Қизиқтирмас мени бойлигу мансаб,
Менга керак фақат беминнат меҳр.

* * *

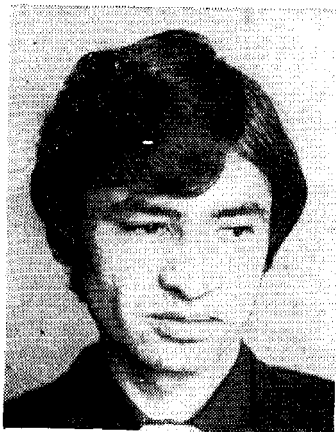
Умр ўтиб борар экан елдек елиб-югуриб,
Нимагадир молик бўлиб, ниманидир йўқотиб.
Гоҳ отаман дардларимни юрагимдан суғуриб,
Гоҳо қолар кўзимда аламдан ёшлар қотиб.
Юрак жонсараклигин ошкор этгим келмайди,
Тилим бормас уни мен шунчаки атамоққа.
У бир меҳнаткаш қуш, чарчоқни ҳам билмайди,
Зотан ҳаққи бордир унинг ором, ҳузур олмоққа.
Қуёш ботиб юмушлардан бирпас фориг бўлган дам
Юлдузларнинг шўх жаранги дилгинамга қуйилар.

Бундай пайтда мен ўзимни шоир каби сезаман,
Ҳаёт эса кундан-кунга жозибали туюлар.
Дарду шодлигига бирдай шерик бўлиб мен
Дунё юрагига йўл топаман, офтобрўя йўл.
То сизғиниб яшарканман нурга, офтобга,
Истиқболнинг чечаклари қалбда очар гул.

МУҲАММАД ЮСУФ

ҚИШЛОҚ СОҒИНЧИ

Муҳаммад Юсуф 1954 йили Ан-
дижон областининг Марҳамат райо-
нида туғилган. У ўзига хос шеърля-
тини яратишга интилади.

Саратонда сўқмоқ бўйлаб,
 Жиққа терда борар бир кампир.
 Олисдаги қадрдон ҳужра
 Неча кунки бекасиз ахир.
 Одимлайди, елкасидаги
 Тугунининг устида бу гал
 Утирибди невара-ўғил,
 Йиғи бошлар секинласа сал.
 Осмон мисли қизиган тандир,
 Оёқ ости тупроқ олов-чўғ.
 Учиб-қўниб боради кампир,
 Неварасин ранжитгиси йўқ.
 Шу йўсинда юришиб, чошгоҳ
 Бир овулга кириб келдилар.
 — Меҳмонимиз бўлинг, йўл узоқ,
 Борарсиз,— деб овулдагилар
 Бири қўйиб, бири изн сўраб,
 Қисташади момони ўраб.
 Момо мамнун бош чайқаб аста,
 Невараси томонга имлар:
 — Болам чанқаб қолди, сув бўлса...
 Қимдир сувга чопди физиллаб.
 Бир косада муздаккина сув,
 Неварага тутилди шу он.
 Кампир, раҳмат... раҳмат, деди-ю,
 Кетди, ортда одамлар ҳайрон:
 Қисташмади қолинг, деб ортиқ,
 Қандай қистаб бўларди, ахир —
 Қелажакни кифтига ортиб,
 Учиб-қўниб борарди кампир...

НАЗИР САФАРОВНИНГ ЁШ ШОИРЛАРГА ДИЛДАҒИ ГАПЛАРИ

Биласизми,
Сўлим шаҳар кўчаларида,
Сайр қилиб
Соя-салқин гўшаларида,
Олисдаги
Лой сувоқли хоналарингиз,
Ҳусайнилар
Сарғайишиб
 токчаларида,
Интизор йўл пойлашини,
 оналарингиз?

Биласизми,
Бир энлик хат,
Бир парча қоғоз,
Олишган кун
Саломат, деб, болаларимиз.
Почтальонни
Қосмонавтдек этишиб эъзоз,
Оқшомгача
Сийлашини
 оналарингиз?

Биласизми,
Жазирама қуёш тобига,
Чидаш бериб
Пайкал аро
 баҳордан то куз,
Боласидек,
Суянишиб кетмон сопига,
Қунда сизни ўйлашини
 оналарингиз?

Биласизми,
Кўкрагингиз

Илҳомга тўлиб,
Кечалари ухلامасдан
 шеър битганда сиз,
Нодира-ю,
Зебунисо,
Увайсий бўлиб
Бўйлашини
 оналарингиз?
Биласизми?
Баракалла,
 билсангиз агар,
Ёзаверинг,
Болаларим,
 ҳаммангиз шоир,
Шеърингизни
Босишади,
Мана мен кафил...

МАНЗАРА

Бедазорнинг тўридаги жуфтин қидириб,
Сайрай-сайрай жимиб қолди бедана дилгир...
Сувсунбулни ваъдаларга кўмиб, кўндириб
Ўйноқлатиб олиб кетди ирмоқ қайгадир.

Қир тарафдан пода қайтар кавшаниб, ҳорғин,
Майсаларга бош қўяди шабнам ҳам ёниб.
Қишлоқнинг энг четидаги нуроний чинор
Уфқ томон қараб қўяр хавотирланиб..

Қуёш осмон этагига осилиб шунда,
Қизғишлашиб кўздан ғойиб бўлади, секин...
Қўшни қизнинг ҳавасини келтириб яна
Тор кўчага сув сепишни бошлайди келин...

ҲАЛИМА ЭНАМ АЛЛАЛАРИ

Уни қаранг, от ўйнатиб,
Навкар тўла қўлтиги --
Эргаш мерган келаётир,
Елкасида милтиғи..

Эргаш понсод, бери кел,
Гижинглатиб отингни.
Уйинг куйгур, босмачи,
Чолимни сен отдингни?!

Бир кун юлиб оларман,
Эргаш, қора юзингни.
Ўғилларим улғайса,
Ўйдираман кўзингни.

Қизил аскар, кел тезроқ!
Босмачининг зулмидан,
Босмачининг измидан,
Ҳалос бўлсин эл тезроқ!..

Пичир-пичир қилманглар
Қиқир-қиқир кулманглар.
Ҳа, энаси айлангур,
Ботирларим, ухланглар.

Уни қаранг, уни қаранг,
Маҳаллада энг «фаранг»,
Энди келар Тўхтовуш,
Оёғида йўқ ковуш.

Тўхтовушнинг уйи йўқ,
Еқиб кетган босмачи.
Тўхтовушнинг чоли йўқ,
Чопиб кетган босмачи.

Бошига қора рўмол
Епиб кетган босмачи.

Пичир-пичир қилманглар.
Қиқир-қиқир кулманглар.
Ҳа, энаси айлансин
Ботирларим, ухланглар..

* * *

Хўмрайса кўк хўрсинар.
Кулмаса кун чиқмайди.
Эл йиғласа эр йигит
От устида ухлайди.

Эл йиғласа эр йигит,
Кенг жаҳонга сиғмайди.
Ев кўксини ўртаган
Дод устида ухлайди.

Қилич унга ботмайди.
Уқлар уни йиқмайди.
Йиқилса ҳам, умиднинг
Қанотида ухлайди.

Жангу жадал ичидан
Қайт, десанг, гап уқмайди.
Она ерни қучоқлаб
Шод устида ухлайди...

Пичир-пичир қилманглар,
Қиқир-қиқир кулманглар.
Ҳа, энаси айлансин,
Ботирларим, ухланглар.

Кўкрак тўла орзую ташвиш,
 Пайкалда ҳам ҳосилимиз мўл,
 Яшаяпмиз, бўтам, ёзу-қиш
 Юмушлардан бўшамайди қўл..
 Яхши бўлди келганинг жуда,
 Зап вақтида келдинг-да бу гал;
 Маҳаллада ялла авжида
 Айни тўйлар бошланган маҳал..
 Мана кеча... оти нимайди,
 Салтанатнинг кенжа қизини?
 Эсим қурсин, ёдда турмайди,
 Бор эди-ю сочи узун;
 Биз куёвга узатдик уни...
 Тўйи тўкин ўтди-ю, бўтам,
 Куёвига қизгина тушкур,
 Кўнгилсизроқ эканми, қайдам,
 Кўп йиғлади деб келди кампир..
 Бу гапларни қўя турай, кел,
 Ўзинг қалай, ўзингдан гапир.
 Зилзилалар унут бўлиб, эл —
 Шаҳар энди тинчиб қолгандир?..
 Меҳр тўла нигоҳи билан
 Бобом мендан жим кутар жавоб.
 Билса экан, тушунса экан
 Невараси не кўйда шу тоб.
 Билмайди, эҳ, бобом билмайди.
 Мен... мен ахир, севардим уни.
 Салтанатнинг, оти нимайди,
 Уша — сочи узун қизини...

УРУШДА ҲАЛОҚ БЎЛГАН СОЛДАТ-ШОИРНИНГ СЕВГИЛИСИГА МАКТУБИ

Олисларда ҳилпираган гўшангами,
Сени кимга узатишар, ўшангами?
Ёр-ёр айтар қизлар, ё шаддод янгами?
Кечир энди, тўйингга мен боролмайман.

Тушларимда қолди олтин сойлар бугун,
Менга атаб солинган уй-жойлар бугун,
Билмам энди, кимлар йўлим пойлар бугун...
Кечир дилдор, тўйингга мен боролмайман.

Юрт олдида синов-имтиҳонлар кечдим,
Олов кечдим, тизза бўйи қонлар кечдим.
Мен сени деб олисларда жондан кечдим...
Кечир дилдор, тўйингга мен боролмайман.

* * *

Энди билдим, жола экан
Бир томчи кўз ёш.
Қалбдан оққан нола экан
Бир томчи кўз ёш...

«Қўй», десанг гоҳ «қўй»ни билмаган
На аза, на тўйни билмаган —
Гап уқмаган бола экан,
Бир томчи кўз ёш..

Ва беҳуда таъналару аччиқлар,
Пушаймонлар, кўкракдаги санчиқлар,
Сочларда оқ тола экан
Бир томчи кўз ёш.

Мени эса беш йил кутди бир сулув,
Қандай кутди, ҳеч ким билмас — сир, сулув.
Қайтолмадим ё қошига қайрилиб,
Айтолмадим ё «кетайлик, юр сулув».
Беш йил кутди бир сулув...

Зилзиламас ердаги титроқлар ҳам,
Кўкни тутган момақалдироқлар ҳам,
Менинг дардим асли Улугтоғлар ҳам,
Пойидаги анови булоқлар ҳам,
Лолақизғалдоқлар ҳам..

Мард йигитнинг иқболи нурга тўлғай,
Номард эрса пешонаси шўр бўлғай
Аммо кимки қиз севгисин хўрласа,
Ена-ёна ё шоирни зўр бўлғай,
Ё бўлмаса кўр ўлғай...

ҚУШЛАР ҲАМ ЙИҒЛАР...

Муродга

Терлар оқди сув бўлиб биздан
Ва гурсиллаб йиқилди терак...
Ака, бизнинг қилмишимиздан,
Тунда қушлар йиғласа керак.

Она чумчуқ айланиб кетмас,
Кўнглига қил сиғмаса керак.
Эски индан ташиб бориб хас,
Янги инда йиғласа керак.

Баланд бўлар уйимиз тоғдек,
Айвонида устун ул терак.
Биз яшармиз кўнглимиз чоғдек,
Шунда қушлар йиғласа керак...

Уннга боқдим уйрониб, чўчиб,
 Сўлга боқдим, талвасада гунг.
 Еғдуларинг осмонга сочиб,
 Қайга ботдинг қуёшим менинг?!
 Юпанчларим юлдузлар бўлди,
 Овунчларим ой бўлди, не ҳол!
 Меҳрим сенга малолми энди,
 Муҳаббатим сенгами малол?!
 Мен бунда зор, мен бунда танҳо,
 Қоронғу тун қўйнида қолдим.
 На кет деб сен бермадинг садо
 Ва на ўзим сендан кечолдим...
 Ҳамон оташ бағримни очиб,
 Йўлларингни пойлайман мен гунг.
 Еғдуларинг ҳавога сочиб
 Қайга ботдинг қуёшим менинг?!

СУЯНЧИҚ

Ажаб қайсар эди тўнғичи тушкур,
 Ниҳоят нияти-ўйинга етди.
 «Мен шоир бўламан дунёда машҳур»,
 Деди-да, бир куни шаҳарга кетди...

Тўнғичига тортди ўртанчаси ҳам,
 Асли уйлаб қўйса бўларди уни.
 «Мен олим бўламан қишлоқдан чиқсам»,
 Дея у ҳам кетиб қолди бир куни...

Отани гоҳида босади ғулув,
 Гоҳ ғурурга тўлар кўкрак қафаси,
 На олим, на шоир бўлолмади-ю —
 Суянчиғи бўлиб қолди кенжаси...

Ишонардим, турна кишнаса,
Қаҳратонда ёнроқ гулласа,
Аммо сени севиб қолишинг...
Алдаб нима қиласан?

Осмонни сув босса, ҳайратим ёлғон,
Қуёшни ўт босса, юлдуз тулласа.
Аммо сени севиб қолишинг...
Алдаб нима қиласан?

Тошлар тилга кирса, ишонгум,
Трамвайлар юм-юм йиғласа.
Аммо сени севиб қолишинг...
Алдаб нима қиласан?

Сенга қараб кўзим пишмоқда.
Сени ўйлаб дил увишмоқда.
Келин орзу қилиб, бағримни тилиб
Тўшак қавир қари онам қишлоқда...
Алдаб нима қилардинг?

Хўрсинасан билдирмай,
Ўкинасан, йиғлайсан.
Юлдуз тўла бу оқшом
Сен сўрида ухлайсан.

Юлдуз тўла бу оқшом,
Онанг хурсанд, ўйлайди:
Қайсар қизим энди чин
Кўникканга ўхшайди...

Шовулламаниг, боғлар, ҳей,
Бунда бир қиз ухлайди.
Ухлайди-ю ўзи жим,
Кўнглига қил сиғмайди.

Шох силкинар, кўксига
Япроқ тушар, билмайди.
Бир ғам ўртар бағрини,
Йиғламайди, кулмайди.

Бу дард на дўстлик, ва на
Муҳаббатга ўхшайди.
Қиз қўйнида бир сурат
Муҳаммадга ўхшайди...

ИНСОН

Юлдузларни ютиб юборди бу тун,
Ютди-ю, унутиб юборди бу тун.
Шундай тунда агар йиғлагинг келса,
Сен одам экансан, одам экансан.

Чақалоқ туғилди сочи қоп-қора.
Кўзини очмасдан жилмайди, қара.
Шундай кунда агар куйлагинг келса,
Сен одам экансан, одам экансан.

Мен таскин изладим куйган жонимга.
Суйдим, балоларга қолдим, ёнимга
Келиб секин ҳолим сўрагинг келса,
Сен одам экансан, одам экансан.

Қаҳр бу адоват, араз ўткинчи
Қуёш кўтарилиб, қуёш ботгунча.
Керакмасларга ҳам керагинг бўлса,
Сен одам экансан, одам экансан.

ГУЛЧЕҲРА ИУЛДОШЕВА

ЧОРЛОВ

Ёш шоира Гулчехра Йўлдошева Фарғона областининг Олтиариқ районида туғилган. У «Нишона» тўплами билан шеърхонларга таниш.

ДУНЕ

Ногаҳон кўриб қолдим, гоҳ секинлаб, гоҳ тезлаб,
Дарахтлар яшилликни олқаб яшарган кезде,
Урушнинг чидаб бўлмас даҳшатларини эслаб,
Ўғли — ҳайкал пойида йиғлаётир дунё.

Нуроний оналардек оқ рўмол ташлаб бошга,
Собитликда ўхшайди у ягона қуёшга,
Қайноқ меҳр улашиб ҳаттоки совуқ тошга,
Ҳигитларга омонлик тилаётир дунё.

Бир қўлида гўдаги, ботиб оғир пинакка,
Чойидан шама чiqса кўзин тикиб йўлакка,
Айланиб ёр васлига тўймаган келинчакка,
Бедарак шунқорини чорлаётир дунё.

Бағримга тўкилмасин ҳеч бирининг қони деб,
Бўлинмасин бус-бутун насибаси, нони деб,
Эзгуликлар яратсин борича имкони деб,
Фарзандлари тақдирин ўйлаётир дунё.

Дилларда турён урса покизалик, садоқат,
Хиёнат келтиролмас дўстлигимизга ғорат,
Жигарбанди — халқларга раво кўриб диёнат,
Тинчлик қўшиғини куйлаётир дунё!

УРУШДАН ҚАЙТМАГАНЛАРГА

Ҳаётнинг устун атадик Сизни,
Меҳру ардоқларга чирмаб эрта-кеч.
Шод этар бир тилак пок кўнглимизни,
Ўтирган ўрнингиз йўқолмагай ҳеч.

Юртингиз, онангиз, ёрингизни деб
Душманнинг ўқидан учганингиз кун,

Олис висолингиз дилни кемириб,
Аччиқ армонигиз юракда тугун.

Билмайман, қайларда ётибсиз букун.
Қай юрт тупроғини айлаб мўътабар.
Қуёш устингиздан нур сочар беун,
Тунлар изингиздан саргардон қамар.

Сизнинг шуҳратингиз, Сизнинг шонингиз
Дунёнинг қалбига мангулик солар.
Қон кечган лаҳзангиз, ўша онингиз,
Коммуна байроғидай ловуллаб ёнар.

Мудом эъзозланур солдат номингиз
Сафларда ҳамиша барҳаёт, бардам.
Ўтирган жойлари йўқолмасин ҳеч,
Жони омон қолган йигитларнинг ҳам!

ОРТЕНСИЯ БУССИ де АЛЬЕНДЕ ХОНИМГА

Қора булут кезаркан юртингиз осмонида,
Оналарнинг номидан унга ўлим тиладим.
Нафратларим тобора ортиб борар қонимда,
Сиз чеккан кулфатлардан ёниб кетди юрагим.

Бахт учун бўлган кураш тўхтамаган ҳеч қачон,
Дуч келган тўсиқларни янчиб ўтар йўлида.
Ўлимларга тик боқиб, унга бермаган омон
Минглаб ватанпарварлар ёвузларнинг қўлида.

Лумумбанинг тақдири уйқу бермас кўзимга,
Зум ўтмасдан қаршимда Дэвис бўлар намоён.
Йўлга кирган бетобдай келолмайман ўзимга,
Ҳали сутга тўймаган гўдаклар бермоқда жон.

Сон-саноқсиз кишилар бу курашнинг қурбони,
Шу мардларнинг биридир Сизнинг жасур эрингиз.
Меҳрдан жудоларнинг бўлмас зарра имони,
Тинчлик истар ер юзи, ором истар элингиз.

Эзгуликнинг кечи йўқ,
Тер ўрнига қош тўкиб,
Ватанингиз яратар бахти кулган эртани.
Биздай эркин яшайсиз озод бўлиб, шод бўлиб,
Бахтли ҳаёт қурасиз албат кечми, эртами.

* * *

Ҳасад қилганим йўқ,
Ҳавас айладим,
Шунда ҳам ҳеч қачон мол-мулкка эмас.
Мен икки нарсани хўп авайладим,
Уларсиз ҳаётим бўш — ҳаёт эмас.
Иккисин дунёда ягона билдим,
Ҳануз жонсарақман бағримга жойлаб.
Боламу шеъримга жон фидо айлаб,
Коммуна учқунин шуларда кўрдим.

ОЛҚИШ

Кун чиққандан ботгунча куйманар даласида,
Оқ денгизнинг дарғаси бўлган азамат деҳқон.
Ҳароратдан бўғриққан юзларида нашида,
Гўзалар пайкалидан чиққиси йўқдир ҳамон,
Олқиш сенга пахтакор, мардим, бобо деҳқоним.

Жонини ҳам аямас ҳосил тақдири учун,
Не-не қийинчиликлар эголмаган қаддини.
Ҳурматини келтириб севадилар ҳар ерда,
Бир озгина тўпори, бир оз содда қалбини.
Олқиш сенга пахтакор, мардим, бобо деҳқоним.

Ўлкамда куз кезаркан кийиб зар чопонини,
Вақти зиқ пахтакорнинг аҳди қатъий, мустаҳкам.
Хирмон уя бошлайди қўли-қўлига тегмай,
Ҳатто пешона терин сидиришга фурсат кам,
Олқиш сенга пахтакор, мардим, бобо деҳқоним.

Зафарларни қучмоқда катта хирмон орқалаб,
Пахтакорга айланди бугун шоир, хонанда.
Имон покизалиги, лабзнинг ҳалоллиги,
Юзнинг ёруғлигига нима етсин оламда,
Олқиш сенга пахтакор, мардим, бобо деҳқоним.

Номингни улуғлайман, бўлса қанча имконим,
Сен туфайли борлиққа сингмоқдадир оппоқ ранг.
Ёр бўлсин омадинга яна қўша омадлар,
Уйган хирмонларингдай улкан бўлсин мартабанг,
Олқиш сенга пахтакор, мардим, бобо деҳқоним.

ЗУЛФИЯ ОПАГА

Сизни ўйчан кўрганда маъюс тортиб қоламан,
Жаладан озор топган кўклам чечаги мисол.
Мен-ку ҳали ҳаётда довдираган боламан,
Тасодифлар олдида донолар ҳам қолган лол.

Бир четдан қараганда оддийгина тасодиф
Бировга бахт келтирса, бировни отар ғамга.
Тақдир ўйинларидан хаёлларим бетартиб,
Дунё ҳам ўхшаб кетар камлик кўрган одамга.

Тоғлар қулашга келар шу тасодиф туфайли,
Шундадир қаро чилвир сочининг оппоқ қорлиги.
Сизга боқиб инондим — ёруғ оламда Лайли,
Рост экан-да Вомиқу Узроларнинг борлиги.

Қўлингизда қаламу қалбингизда матонат,
Оромни унутасиз уфқларга шайланиб.
Нималарга қодирмас, ёпирайин, одамзод,
Қолдингиз-ку мангулик шеъриятга айланиб.

Сўнгсиз бардошингизни буколмаган дарду ғам,
Ортига чекиндию қайлардадир бўғилди.
Муҳаббатни олқишлаб қуёш чарақлаган дам,
Ширин-ширин ингалаб «Мушоира» туғилди.

Шундан буён дилларга ташлаб яшаш завқини,
Меҳнатдан яшилланиб бораётган пайкалсиз.
Ер юзига улашиб қўшиғингиз шавқини,
Наққош чиза билмаган садоқатга ҳайкалсиз!

ИУЛ

Саратон.
Қиздирар қуёш бепарво
Ховлини, гулларни, сувни, йўлкани.
Ху, ана ишчилар қуришмоқда йўл,
Бульдозер сурмоқда улкан тепани.

Асфальт ётқизилар.
Ишчилар хурсанд.
Қийимлари терга пишиб кетса ҳам.
Олис уфқларни кўзлаб ишлашар,
Меҳнатдан бошини кўтармай бир дам.

Кафтимда тутаман, ихлосим баланд,
Мадҳини ёзаман ишчи қўлини.
Қанийди, ишчидай терлаб, қорайиб,
Ҳар ким ўзи қурса ҳаёт йўлини.

КУЗ

Боғларнинг шивири элтар хаёлим,
Япроқлар учмоққа талашади гал.

Юртим, бугунгидай сўлим паллалар
Бағрида кулмаган эдинг ҳеч маҳал.

Қуёш қиздирмоқда сочиб нурларин,
Узумлар ишкомдан боқар мўралаб.
Шабда тебратган турфа гулларинг —
Мадҳинг куйламоққа очмоқдалар лаб.

Паҳлавон йигитлар хирмон бошида,
Қизлар қўшиғига эмиш интизор.
Жилвакор дилбарлар кўз қарашида
Минг битта баҳорнинг латофати бор.

Қай хислатинг ёзай? Сигмас шеъримга,
Бирини куйласам, бири қолади.
Ҳар жиҳатдан тўкис она еримга,
Боқиб завқим келар, кўзим ёнади.

Уфққа туташган пахтазорларим,
Сенда қалдирғочдай қоқаман қанот.
Орзуларга ташна кўнгил торларим
Чертар шодликлардан иборат ҳаёт.

Юртим! Фарзандингман кўплар қатори,
Қучоғингда қалқир орзум, армоним.
Сенсан иқбол юрти — Ленин диёри,
Содиқ бир қизингман, Ўзбекистоним.

* * *

Шеърдан бешик яшаш истаги
Оромимга, тинчимга завол.
Оҳ, тинчитмас яратмоқ шашти,
Хаёлимни йўртаклар камол.
Эзгуликка бўлиб бир тимсол

Пайвандласам гулга зиёни.
Шу бешикда гўдагим мисол
Аллаласам кўҳна дунёни!

ҚИШ ҚЎШИҚЛАРИ

1

Қорли чўққиларга боқаман мағрур,
Юзларим снлайди аччиқ изғирин.
Дўстгинам, айтиб бер, дунёда не бор,
Қайтадан туғилган умиддан ширин?
Сен севган кўзларга манзил бир нуқта,
Хаёл ҳам, савол ҳам бунда омухта.

2

Яйдоқ далаларнинг бағрида қиров,
Қимсасиз хиёбон ухлайди вазмин.
Қизимнинг севимли қалдирғочлари
Иссиқ ўлкаларда яшар қуриб ин.
Онаизор тинмай айтади ялла,
Кўзларин юмолмас шу тун, шу палла.

3

Деҳқон ўй суради шудгор бошида,
Бу йилги маррани кўзлар чамаси.
Чигитни экишдан йиққунгача то
Зиммасида, ахир, ишнинг ҳаммаси.
Қишда сувга тўйса паст-баланд, ўнг-сўл,
Шубҳасиз, ҳосили мўл бўлади, мўл.

4

Шўхлигин ичига сиғдиролмаган
Гўдакларнинг кўнгли қордай ярқироқ.

38

Уларнинг олами қизиқ бир олам,
Қатталар ғамидан бегона, йироқ.
Сирпанишдан ҳориб олишганда дам,
Қордан ясашади Қорбобо — одам.

5

Қиз бедор.
Хат битар саломдан бошлаб,
Соғлигин тилайди азиз мардини.
Соғинчин сингдириб, уйқусизликдан
Қоғозга тўкади сири, дардини.
Қордайн оқ бўлсин юрагинг, дилдор,
Ўзга бир қуёшдан эрима зинҳор.

6

Оқ либос кияди бепоён ўлкам,
Келиндай ясаниб, ёққанида қор.
Кел, биз ҳам кезайлик ойдин тунларда,
Дўстим, совуқнинг ҳам ўзга гашти бор.
Қара, қуйилмоқда пешонамдан тер,
Туғилади қўшиқ — туғилар бир шеър...

ШАМОЛ

(Оқ шеър)

Шамол бўлиб қолгим келади;
Ортиқ толган куним,
Ё кимдир ўзининг қўпол сўзлари билан
Дилимни ранжитганида.
Қўз юмаман ҳамма нарсадан,
Ҳам силкийман қўл.
Бир лаҳзага бўлса ҳам
Уйларим-ла танҳо қолиш учун,

Улар-ла баробар ёниш учун,
Шамол бўлиб қолгим келади.
Ғийбат, бўҳтонларни касб қилиб олган
Кимсаларни кўришга етмаса тоқатим,
Тўйиб кетсам ҳаётнинг ногаҳоний зарбаларидан,
Шамол бўлиб қолгим келади.
Шундай бўлганда борми,
Қарчиғайдек чоғланиб, бургутдай қанот қоқиб
Кезиб чиқардим эринмасдан бутун Ер шарини,
Қон-қон йиғлаётган гўдакларнинг кўз ёшини артардим,
Бошлардим қуёшдан ҳансираётган буғдойзорларга,
Нур олиб кирардим
Чили аёлининг хонадонига.
Пабло Неруданинг қабри тепасида
«Интернационал»ни куйлардим бир зум.
Дунёнинг ҳар бурчига
Таширдим мўътабар бобом —
Ленин ғояларини.
Йўлимда учраса милтиқ тутганлар,
Кўзларини қумга тўлдирардимки,
Улар кўр бўлиб, разолатни, қонхўрликни
Қайтадан бошлолмасдилар.
Ҳаводай мусаффо бўларди ҳар ён.
Нурлар оғушида чайқалсин деб олам,
Гуллар оғушида чайқалсин деб олам
Шамол бўлиб қолгим келади...

БИР ГЎЗАЛНИНГ СУРАТИГА

Қуралай кўзлари шоширар ақл,
Боқиши куйдирар гулхан мисоли.
Ютиб юборгудай томчи сув билан,
Удир гўзалликнинг танҳо тимсоли.

Иигитлар ҳайратдан ушлашиб ёқа,
Тенгламоқ бўлишар унга ёрини.

Ҳамма нозанинга шайдо-ю, бироқ,
Ҳеч ким эсламайди рассом номини.

* * *

Икковлон келдилар яна рўбарў.
Уртада бир қадам — омонсиз ҳижрон,
Соқов нигоҳлардан қийналади жон,
Икковлон келдилар яна рўбарў.

Қанийди уларда топилса журъат,
Шу қадам орасин босиб ўтгани.
Атрофда ҳукмрон сокинлик фақат,
Кўз қиймас бир-бирин ташлаб кетгани.

Епинар сурмаранг чопонини тун,
Номсиз андуҳларга кўмилиб, тўлиб.
Шу биргина қадам ҳаётда, дўстим,
Яшар муҳаббатнинг заволи бўлиб.

ЧОРЛОВ

Бугун сиз келмадингиз дийдоримни кўрмоққа,
Киприк тўсган ёшларим тўкилмоққа шайланди.
Шунда ўргандим илк бор ҳам йиғлаб, ҳам кулмоққа,
Ҳижронингиз интизор қўшиғимга айланди.

Биров пинҳон, ким ошкор термуларкан юзимга,
Бундайин нигоҳларга сир бермаслик осонмас.
Ўзимни қўлга олиб чақираман тўзимга,
Меҳрим билан нафратим курашади басма-бас.

Мудроқ босган кўзимни ишқалаганча саҳар,
Тушим айтмоқ бўламан уйқу билмас сойларга.

Сизсиз шуҳратларга ҳам солгим келмайдн назар,
Сиз кўрмаган камолни мен йўқотай қайларга?

Қаерларда юрибсиз, излаганим бу маҳал,
Балки мендек ёлғизлик гирдобида толарсиз.
Лйтишга тилим бормас, ўртанганимда ҳар гал,
Мендан афзалрогининг фироқида ёпарсиз.

Дейдилар, шоир халқи борини шеърда айтар,
Шоирликни талашдим шу баҳона туфайли.
Малолингиз бўлмасин битаётганим байтлар,
Айтинг-айтинг, йўлимиз бўлинмасин нақ айри.

Не кунларни кўрмадик битта ғамни орқалаб,
Фил букилар юклардан эзилмади елкамиз.
Букун ҳаёт бизларни онамиздек эркалаб,
Бахт-иқбол келтирмоқда бугунямиз, эртамиз.

Нечундир келмадингиз аҳволимни сўрмоққа,
Сузаётган ой булут панжасига илинди.
Такрор ўрганмоқдаман ҳам йиғлаб, ҳам кулмоққа,
Дунёнинг кемтиклиги Сиз туфайли билинди.

ОЗОР

Ҳар сафар қалбимга тош отиб қўйиб,
Томоша қиласиз чайқалишчини.
Сўнгра ҳаммасини рашкка йўйиб,
Тикламоқ бўласиз умр тинчини.

Ҳар сафар тишимни тишимга босиб,
Уйлар оғушида кезаман сарсон.
Ардоқни билмабсиз менга муносиб,
Вазмин тоқатларим кўтарар исён.

Бирдан юрагимга сиғмаган дардни,
Бағрига шеър қилиб кўчирар қоғоз.

Мен, тошлар зарбидан қалбим ҳам бир кун
Тош қотиб қолар деб қўрқаман, холос.

ШОИР

Қулоғимга тушар тез-тез
Кимдир шундай дегани:
— Бошқалардан фарқи нима,
Қизиқ, шоир деганни?

— Ҳаёт юкин кўтаришдан
Асло тиним билмайди.
Дунё билан бирга кулиб,
Бирга-бирга йиғлайди.

АСО

Қишлоқнинг нурафшон, тор йўлкасида
Асога суяниб бораётир чол.
Оддийгина таёқ ўз елкасига
Олибди бир тақдир юкин бемалол.

Шунга қиёслаймаң, шеърим, сени ҳам,
Покиза дилларнинг заҳматини ол.
Манзур қилолмайман барчага, эркам,
Лоақал кимгадир асо бўлиб қол.

ҚИЗИМ ЧИЗГАН РАСМГА БОҚИБ

Қуёш — биллур қандилдир,
Дунё — муҳташам сарой.
Бу сенинг кашфиётинг,
Қизалоғим, Дилчирой.

Қабутарлар ғув-ғувлаб
Юлдузларга тўш урар.

Улоқ иштиёқида
Чавандозлар от сураp.

Минг товланган гулларга
Парвона капалаклар.
Бўғирсоқдай думалар
Полизда ҳандалаклар.

Чор атроф тўкин-сочин,
Ҳамма эмиш шод-хуррам.
Бу бизнинг юртимиздир,
Жонкуяр Ильич қурган.

Фақатгина четроқда
Хўмраярмиш бир киши.
Тўкислик ортган сари,
Кўтарилмиш ташвиши.

Дединг мос тушмаяпти,
Полотнога шу нусха.
Ишлашим керакмикан,
Бошқачароқ ранг, тусда?

Сўнг хонангга қамалиб,
Бўёқларга кўмилдинг.
Ўз эътиқодинг учун
Эрта-ю кеч уриндинг.

Расминг битган замони
Ҳайратга тушганим рост —
Ҳасадгўйнинг кўзини
Чўқиётир қалдирғоч.

Куррамизни асрайлик,
Нопоклардан бир умр.

Қалдирғочни яратган
Табиатга ташаккур!

* * *

Қур-қурлашиб осмонда учиб борар турналар.
Бир-бирини етаклаб кўчиб борар турналар.
Куз қуёшининг совуқ нурларида чўмилиб
Тоғ ошар, дарёлардан кечиб борар турналар.

Менсимай изғиринли ҳаволар зарбасини,
Унутиб ўнқир-чўнқир йўлларнинг ҳамласини,
Қўмсаб олис юртларнинг оловли нафасини,
Шовуллаган ёмғирни ичиб борар турналар.

Уйламасдан баҳорда ортига қайтишини,
Сервиқор дарахтларга соғинчлар айтишини,
Бир Ўзбекистон саккиз жаннатга татишини,
Хафагазак булутни қучиб борар турналар.

Осмонда, турналармас, учиб бораётган Сиз,
Ўзга дил истаб, мендан кечиб бораётган Сиз..

БАХТИМ ҚУШИҒИ

Ун еттинчи йилда туғилган
Ёғдулардан нурафшон йўлсан.
Ленин ғоясига йўғрилган,
Сўлмас чечак — иқболи мўлсан.

Сени қўлга киритмоқ учун,
Қирғин жанглар ҳамон пайдар-пай.
Қимлигингни танитмоқ учун,
Улимга ҳам бормоқдалар шай.

Бор дуйёни ларзага солиб,
Курашларга чорлаётирсан.
Ер юзида ҳамиша ғолиб
Инқилобнинг кашфиётисан.

НОДИРАБЕГИМ КИТОБИНИ ВАРАҚЛАГАНДА

Сиз билан танишганда эдим кичик қизалоқ,
Учинчими, тўртинчи синфдамидим, чоғи.
Дадамнинг танбеҳидан чўчиб турсамда, бироқ,
Тонггача ўчмас экан дарсхонамнинг чироғи.

Ашъорингиз қўлимда, хаёлларим паришон
Ғазалларингиз-ку, жонимдан суяр эдим.
Назаримда эдингиз эзгуликдан бир нишон,
Ҳолингизга ачиниб-ачиниб кўяр эдим.

Ушандан бери қанча сувлар оқди, шоирам,
Ўтли мисраларингиз муҳаббатнинг исботи.
Фикрларим тўлишди, қолмадики ҳеч шубҳам —
Ғожиали кечаркан буюкларнинг қисмати.

ОСМОН

Дунё жумбоқларига ақлим етмай қолганда,
Стул суянчиғига юк бўламан бир лаҳза.
Ҳаёт кичик бошимга катта ташвиш солганда,
Қайғуларим ниш урар — бодраганидай майса.

Юрибди-ку бемалол орамизда то ҳануз,
Бировнинг азасида қаҳ-қаҳ уриб кулганлар.
Садоқатни улуғлаб, давраларда олар сўз,
Эътиқоддан, имондан юзини ўгирганлар.

Ваҳшийлик йўқолган деб беҳудага очманг лаб,
Иигирманчи асрда яшаётган бўлсак ҳам.

Буюк шоир Паблонинг мозорини титкилаб,
Ўлигини ўғирлаш қайси ваҳшийликдан кам?

Диққатимни бўлади тиниқ шишадай осмон,
Безовта ўйларимга истаиди кишан урмоқ.
Юлдузларни бағридан тўкмас, қувмас ҳеч қачон,
Арслондай ўқирса ҳамки момақалди роқ.

Минг офат келтираркан ғалаёнли бўронлар,
Олов сочган чақмоққа зарра писанд қилмайди.
Паноҳида яшаркан номард, соҳибқиронлар,
У кенгайиш ва ёки торайишни билмайди.

Дунё жумбоқларига ақлим етмай қолганда,
Дунёнинг қиммати ҳам туюлганда хору хас,
Туйғуларим ўзлиги ишончидан тонганда,
Шу бағри кенг осмонга қила бошлайман ҳавас.

* * *

Бир қўноқда яшасак-да битта одам саналиб,
Фидосимиз, гадосимиз бошқа-бошқа туйғуни.
Сиз ишқпараст, мен шеърпараст, оворамиз-ку ёниб,
Билмадимки, ақл битиб қуюлармиз қай куни?

Шеър деганда томдан ташлаб умрим ўтиб бормоқда,
Сиздан эса кечиб бўлмас, ҳаётимга тиргаксиз.
Ёлғиз отнинг донғи эмас, чанги чиқар ҳар чоқда,
Бирингизни нима қилдим, нақд иккинги кераксиз.

Сиз деб, Шеър деб қилич тутиб жангга кирган
сарбозман,
Қанотлари қайрилмаган орзуларим пўртана.
Ўз-ўзимга омад тилаб кўз бойлаган дорбозман.
Баъзан ваҳм чўчитади... йиқилма... деб ўртада...

Сиз қайси кун очилдингиз боғим ичра гул бўлиб,
Ҳажрингизда нола чекдим шайдойингиз булбул бўлиб

Ногоҳ кулиб боққанида рашк айладим бегонадан,
Кўнглим аро жойландингиз мен истаган кўнгил бўлиб.

Ишқим билан афсунладим ёмон кўздан асрасин деб,
Узгаларга қолинг доим шундайин сирли дил бўлиб.

Уз ҳолимга қўймадингиз, ошкор-пинҳон чорладингиз,
Орзуларимни бағрида яшнатувчи манзил бўлиб.

Бунчалар пок сийратингиз жаннатдан чиққан хур
Иўлларимда учрагайсиз даста райҳон, сунбул бўлиб.
мисол,

Айб айламанг, Шаҳаншоҳим, армони йўқ Гулчеҳранинг,
Ғаъзим этса меҳрингизга арзигулик бир қул бўлиб.

ОТЕЛЛОГА

Сел босган элатдай гувранади зал,
Баҳорига етмай хазон бўлди гул.
Маъсум Дездемона кўз юмган маҳал,
Жаллод ҳам чидамас, фаришта тугул.

Олдинги қаторда иккита эркак
Суҳбат айлашади бемалол, сархуш.
— Битта рўмолча деб хотин ўлдирмоқ
Девсифат йигитга ярашмаган иш.

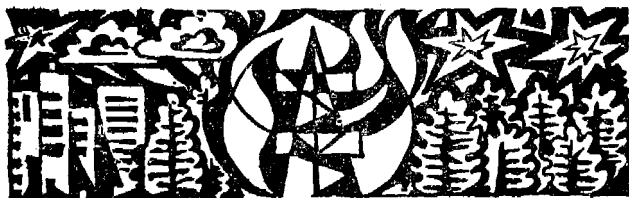
Адоқсиз шивирлар пастлаб-баландлаб
Тинмас. Қулоғимга урилар ҳамон.

— Сенга айтсам гапнинг индаллосини,
«Дефицит» бўлганмас аёл ҳеч замон.

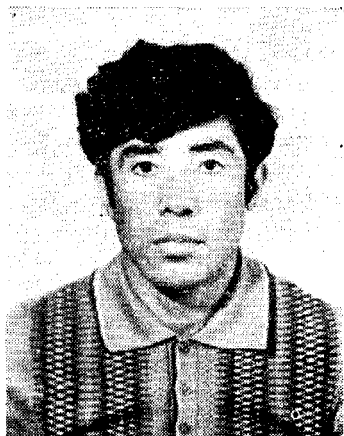
— Табиат титганда илк бисотини,
Аёлни атабди ер юзига зеб.
Мўъжиза дегим бор улар отини,
Ҳатто ўлимни ҳам билганда бахт деб.

Орқа ўриндиқда букчайган кампир,
Саҳнага боққанча хўрсинади жим.
Номус учун кураш фожиасини,
Ўзин мезонида ўлчайди ҳар ким.

АҲМАДЖОН ЙЎЛДОШЕВ

ВАТАН

Аҳмаджон Иўлдошев Тошкентдаги «Компрессор» заводида монтажчи бўлиб ишлайди. Унинг шеърларида ҳамкасблари — ишчиларнинг руҳий олами, орзу-интилишлари яратувчанлиги акс этган.

ВАТАН

Тасаввур қилингким, кўнгилсиз кеча —
Атрофда кўринмас на зиё, юлдуз.
Умидсизлик чулғаб кўнгилни пича,
Йўл топмай қисматга лаънат ўқийсиз.
Ногаҳон шу маҳал олис-олисдан
Милтираб қолади умидбахш зиё.
Унга ўзингизни урасиз тездан
Парвона сингари жонҳалак, адо.
Зулумот қаъридан чақнаган ёғду
Қаби муқаддасдир Ватан ҳам мангу.

Сафарга чиққансиз дейлик узоққа
Бошда офтоб сели, пойда оташ қум.
Ҳориб чарчагансиз, йўл юриб тоза,
Умрингизга таҳдид солмоқда ўлим.
Ташнасиз бир қултум оби ҳаётга
Жонингиз олади жимирлаб сароб.
Оёқнинг остидан чиққан бир булоқ
Сизни ҳалокатдан қутқазар шу тоб.
Дашти Қарбалодан топилган қудуқ
Қаби таърифсиздир Ватан ҳам суюк.

Ё дейлик тўшакда ётибсиз беҳол,
Сўнгги кунларингиз кечмоқда дейлик.
Тегрангиз қуршаган қалдирғоч мисол
Арбатдан Ушгача бутун бир кенглик.
Шу пайт кўзингиздан оққан марварид
Оламини фарқ этгай бир қора селга,
Бу — яшаш умиди, бу — сўнгги умид
Ватанга, онага, муқаддас элга.
Уша — кўзда қалққан бир умид қадар
Баҳосиз — бу Ватан, билсангиз, агар.

Шоир — тентак эмас, куйламас бекор.
Булбул куйига ҳам ахир гул сабаб.
Баҳорни кутамиз интиқ ва бедор,
Унинг чечакларин хонада асраб.

Ариқ бўйидаги ялпизни алқаб
Омонлик деб дарҳол кўзга суртамиз.
Туйғулар мавжида гоҳ эса қалқиб
Кечалар ухламай шеърлар битамиз.
Ялпиз бўлиб ҳаёт тилаган — Ватан,
Фарзандмиз, биз билан тиллашган — Ватан.

Гоҳо сайёралар олар ҳушимиз,
Олислаб кетамиз она заминдан.
Само-ла битса ҳам асли ишимиз,
Ерсиз юрагимиз чиққай қинидан,
Жадал битирамиз кўкда ишимиз,
Замин висолига қараб шошамиз.
Баридан кечамиз Ер деганда биз,
Қанот пайдо қилиб ўздан учамиз.
Унинг тортиш кучи шу қадар буюк:
Ватан — у, Ватан — у, Ватандир — суюк!

ИШЧИ ҚЎЛЛАРИ

*Тошкентдаги 10- авторемонт заводининг қўли гул
ишчилари — коммунистик меҳнат зарбдорларига
бағишлайман.*

Ҳаракатдан тинмас эртадир-кечдир,
Қадоқ қафтларида умрин мазмуни.
Меҳнатдан излар у ҳаловат — тинчин,
Шарафга буркаган меҳнати уни —
О, ишчи қўллари; о, ишчан қўллар!

Десам саноатнинг юраги улар,
Бармоқларни қон томири, десам,

Тузумимизнинг нақ тираги улар,
Арзир яратувчи деб азиз билсам,
О, ишчи қўллари, о, ишчан қўллар!

Шоҳларга тож ясаб бермагани чин,
Лекин Ҷаноатнинг кичик винтидан
Қатта мурватига қадар — барчасин
Тиклагандир нафис бир санъат билан.
О, ишчи қўллари, о, ишчан қўллар!

ЗИМларнинг мотори шу қўллар, рости,
Шу қўллар — ТУларни чиқарган кўкка;
«Атом музёра»да шу қўллар тафти,
Бу қўллар хизматин чиқарманг йўққа!
О, ишчи қўллари, о, ишчан қўллар!

Қора деб қилмасин баъзилар ҳазар,
Бутун мамлакатни кийинтирган ул.
Шу қўллар хизмати бўлмаганда гар
Олам ибтидода яшарди буткул.
О, ишчи қўллари, о, ишчан қўллар!

Токи яшар экан ишчи авлоди,
Токи қўл узмаскан дастгоҳдан ишчи,
Мадҳини битай деб мен қалам олдим,
Қудратли юртимнинг фахри ва кучи —
О, ишчи қўллари, о, ишчан қўллар!

СИБИРЬ КЕНГЛИКЛАРИ

Шукишин хотирасига

Қаршимда арслон ёлли харита,
Беқиёс юртимнинг ифтихори бу.
Дарёлар мавж уриб чопар қаршимда,
ГЭСларнинг юраги — айқирмоқда сув.

Яшиллик маскани — ўрмонлардир бу,
Бу эса қадимий, губорсиз тайга —
Афсона ўлкаси — сеҳргар туйғу
Бу кун заррин нақшдай кўчган юракка.

Поёнсиз уммонда мовий кўрфаздай
Туртиниб чиқибди Ғарбдан Шарқ сари.
Ёўлида ғовларни кўрдим демасдан
Сибирь кенгликлари, Сибирь кенгликлари.

Тарих қуюнлари тингандир бу кун,
Қалхатлар чарх урмас боз осмонингда.
Вабодай изғимас бағрингда саун,
Жонбахш бир ҳузур бор сой-ўрмонингда.

Бағринг хазинага кон экан, Сибирь,
Сирлар калитингни тополди инсон.
Шу инсон қадами етмаса агар,
Қотиб турармидинг ҳануз безабон!

Шу инсон қошида таъзим қил, Сибирь,
Бу кун саждалар қил халоскор жонга.
Шу инсон туфайли, юз очиб охир
Хизматга ярадинг ўзинг инсонга.

Шонли Ватанимнинг металл базаси,
Қудратли саноат маркази сенсан.
Сендан шифо топгай эллар яраси,
Бу қадар ҳузурбахш, бу қадар кенгсан!

Магнитогорск, Кузбасс, Барнаул,
Доим қоплаб келган юрт эҳтиёжин.
Жангларда жон бўлган Сибирь металли,
Бу кун ҳам бел тутган Тинчлигимиз чул.

Бундан ҳам юксак уч, бордир кенг имкон,
Бор бўлсин тоабод Сибирь саботи.
Янги зафарлар қуч, очиб янги кон,
Эй, сен саноатнинг учқур Фироти.

ПРИЦЕПЧИЛАР БРИГАДАСИ

Бешта оға-ини — беш қалин ўртоқ,
Оила мисоли бутун бир бошли —
Кичик бир бригада бўлиб уюшқоқ,
Қилар прицепда карвонбошилиқ.

Меҳнат қилган кимса кам бўлмас ҳеч он,
Аксинча, мақсадга етгай ҳамиша,
Не ажаб, меҳнатдан келса бойлик, шон,
Умр мазмунига у бўлса пеша.

Кичиги шогирду, каттаси устоз,
Уртада туғилган меҳнаткаш Тенглик.
Шу Тенглик — толега ёрдир беқиёс;
Шу Тенглик яшаркан, яшар тириклик.

Ҳаким болға урса, пайвандлар Салим:
Жозибаси касб этиб боради темир.
Гоҳ Салим ўрнини босаркан Ҳаким —
Меҳнатнинг гаштини қилгум тасаввур.

Меҳнат бу — тўкинлик, меҳнат бу — ёшлиқ,
Меҳнатда туғилгай буюк оила.
Меҳнатда кашф этиб ўзин кишилиқ,
Қувончин оламга сочгай бир йўла.

Қанийди, дунёнинг ноаҳил, тарқоқ
Аҳли ҳам бирлашиб шу беш бармоқдек,
Фаоллик кўрсатса ишда уюшқоқ,
Меҳнат билан инсон қаддини тутар тик.

Битиб кетар эди битмаган иш ҳам;
Учарди заминдан урушнинг оти.
Келинчак умридай қулф урган кўклам
Бўларди умрнинг мазмуни, тоти.

МУСА ЖАЛИЛ

У бир пўлат эди оловда куймас,
Ўтли номус эди — ўлимдан кучли.
У бир меҳр эди беҳад, беабас,
Оддий аскар эди — қаламли, бурчли.

У бир оташ эди — ловуллаб турган,
Уммон сув сепдилар, сўнмади аммо.
У бир уммон эди гувуллаб турган,
Тоғни ташладилар, ўчмади наво!

У бир дарахт эди — мангу яшиллик,
Поясин қирқдилар, илдизи қолди.
Илдизин кўмдилар, ҳамон у тирик —
Новдада чатнади матлаби, онти!

Уфқлар бағридан балқди у тонгдай;
Яшил кулгу бўлди кўклам лабида.
Матонат тилида янгради онгдай,
Қўшиқ бўлиб қолди ёшлик қалбида...

МУҲАММАД ОДИЛ

(Танишув)

*Илму маърифатнинг оташин жонкуяри, таниқли
педагог Муҳаммад Одил Исҳоқовнинг ўчмас
хотирасига бағишлайман.*

Бир қизнинг тилида такрор номингиз,
Қолбуки, у Сизнинг юрак қонингиз,

У билан барҳаёт шахсу шонингиз,
Хабар беринг, кимсиз, Муҳаммад Одил?

Асл инсон ўтган, дейди отам, у
Ўйламай босмаган дейди ҳеч қадам;
Бошин еди дейди охир уни ғам,
Хабар беринг, кимсиз, Муҳаммад Одил?

Тилга тушган, дейди, ўн уч ёшидан,
Не савдолар кечган, дейди, бошидан.
Лек тоғлар кул бўлган, дер, бардошидан —
Хабар беринг, кимсиз, Муҳаммад Одил?

Маърифат йўлида сочган, дер, зиё:
Бир офтоб мисоли қомусий даҳо.
Пойини ўпган, дер, бутун бир дунё,
Хабар беринг, кимсиз, Муҳаммад Одил?

Элда у ечмаган жумбоқ йўқ, дейди,
У тушган орада нифоқ йўқ, дейди;
Уни ҳеч суймаган қароғ йўқ, дейди,
Хабар беринг, кимсиз Муҳаммад Одил?

Буюк маърифатчи ё тенгсиз сайёҳ,
Одил ҳақамсиз ё бир кўнгли оқ?
Дилда орзу эди бир шогирд тушмоқ,
Хабар беринг, кимсиз, Муҳаммад Одил?

Сиз-ку эзгулик деб елибсиз ҳар ён,
Қирқмиш пайингизни ваҳший оломон.
Отам деб оқ чекар ёш Матлубахон,
Хабар беринг, кимсиз, Муҳаммад Одил?

Сизга ўғил бўлиб, ёлғизингизни
Бағримга олдим мен, бас, ўзингизни

Танитмайсизми, тинглай сўзингизни,
Хабар беринг, кимсиз, Муҳаммад Одил?

БЕТХОВЕН

Яратганди уни она табиат
Фақат ўзи учун, ўз қалби учун.
Қулогин қилганди ўзидай карахт,
Қалбидан юлганди бир умр тинчин.

Ва лекин белига туганмас ғайрат,
Қалбига кўмганди сўнмас бир олов.
Унинг юраги-чун гўё табиат
Сўнгсиз илҳом эди, эди бир қалов.

Том битган қулоққа аста лаб қўйиб,
Сирли шивирларди дардин табиат.
Унинг дардларини юракдан туйиб
Сел бўлиб оқарди сирли бу хилқат.

Бу қуйни англамак учун япроқдан
Тил керак ва лозим япроқдан юрак.
Ёки кечиш керак тамом қулоқдан,
Ё табиат бўлиб яралмоқ керак.

САҚКИЗЛИКЛАР

* * *

Ёмонга ўлим йўқ, яхшига кун йўқ,
Сабаби у яхши, бу эса ёмон.
Ёмонга тегмайди дерлар ҳатто ўқ,
Ёмондан ҳайиқар дейдилар замон.

Наҳот шундоқ бўлса, наҳотки шу рост?
Бўлмаган гапдир бу, эски ақида.
Ёмонни жазолаш қилмишига хос,
Яхшини эъзозлаш бизда қоида.

* * *

Ериб саҳарларнинг ўтакасини
Автолар кўтарар саҳарлаб сурон.
Қариса ҳам қўймай қўлтешасини
Отам яшиқ қоқар бир ёнда, не тонг.

Кутишга фурсат йўқ, зеро бу ҳаёт
Кутгани хушламас, сукунат — ўлим.
Қалбимдан тўкилар жангари баёт —
Суронлар бўғзида туғилар умрим!

* * *

У бир чиқиб очиқ ҳавога,
Қириб кетар хонасига боз.
Дарча оша акси зиёга
Сўнг кўз ташлаб, боғлайди ихлос.

Нечун унга ахир бу парда,
Нетар бўлса тўрт томон очиқ?
Нур чашмини кўриш аслида,
Нур аксидан турмасми ортиқ?

Токай инсон бошини хона
Айлантирар чорлаб ўзига.
Токай инсон унга парвона —
Гардин тавоф қилар кўзига.

Бўлакча ҳам яшолмас инсон,
Ҳа, бу — унга тақдири азал.

Бу ҳаётӣй кўникма — ошён
Суянчиқдир вақти-бемаҳал.

Инсон унда нафасин ростлаб,
Фикрин жамлаб олару бир оз,
Юксакларга сўнг қанот боғлаб,
Ташқарида айлагай парвоз.

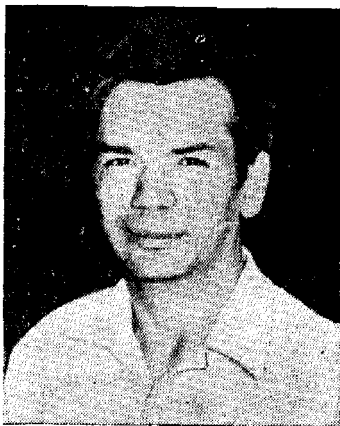
Парвозлардан қайтса у толиб,
Хона бўлур тағин оромгоҳ.
Гўё йўлда инсонни олиб
Учувчи бу — зумлик қароргоҳ.

Ниқоб эрур ташқи муҳитдан,
Хаёлларга сўнгсиз бир қанот —
Қизгин меҳнат, ёрқин умиддан
Баҳс этади сокин бу ҳаёт.

ШУҲРАТ УМАРОВ

ОДАМЛАР ОРАСИДА

Шухрат Умаров 1942 йили Тошкент областида туғилган. У аввал ғишт заводида ишлади, кейинчалик Тошкент Политехника институтининг инженерлик-физика факультетида таҳсил кўрди.

Шухрат Умаров шеърятни севади, ижоддан ором топади. Унинг шеърлари республика газета ва журналларида эълон қилинган.

БАҲОР

Иўлларингга кўз тутардим жим,
Қанот ёйиб қор ёгганида.
Сени кутдим, сени чорладим
Далаларни соғинганимда.

Ва ниҳоят кўкда булутлар
Ёрилдилар кўпик сингари.
Сендан олиб келдилар хабар —
Оппоқ хабар ўрик гуллари.

Сингилларинг — бинафшалар боз
Кўрсатдилар сулув жамолин.
Ел эди-ю, кўтарди рўй-рост
Наъматакнинг оппоқ рўмолин.

Ариқларда оҳанглар оқар,
Чинорлар ҳам ёзди япроғин.
Қизартирди шабнам илинжи
Гунчаларнинг нозик ёноғин.

Мунча маъсум, сулувсан, баҳор,
Тиниқ осмон — сенинг кўзларинг.
Сенинг ўзинг — мана шу диёр,
Мана шу бахт — сенинг юзларинг.

ЙИҒЛАЁТГАН ДАРАХТ ОВОЗИ

Дарахт жисмин кесар арракаш,
Уртасидан кесар аямай.
Қулоғимга йиғи аралаш
Нола саси келарди тинмай.

Кимдир йиғлар, кесгувчи тигми?
Йиғлаётган дарахтми, айтнинг?

Йиғлаётган дарахт бўлса гар,
Арракашим, бу йўлдан қайтинг.

Не жудолик, дарахт жисмини
Айирмангиз икки бўлакка.
Елғиз ўзи баҳор ҳуснини
Кўтарганча турсин юксакка...

Шу қисматда мен ҳам йиқилдим,
Худди ўша дарахт сингари.
Ёшлигимга арра солди жим,
Арракашим — тақдир қўллари.

Шундан менга таниш туюлар
Япроқларнинг дардли навоси.
Юрагимга ларзалар солар
Йиғлаётган дарахт овози.

ТУРНАЛАР

Баҳор эди...
Ялпизлар сероб,
Уруғ айни ниш урган палла,
Ипак нурлар сочарди офтоб.
Эркаланиб ётарди дала...

Қўкда бўлса арғамчи солиб,
Учар эди турналар қатор.
Бир турнанинг қаноти толиб,
Осмон унга келиб қолди тор.

У шўнғиди қишлоқ чеккаси —
Яшнаб ётган майсазор ёққа.
Ортиқ учмоқ этмади насиб,
Туrolмади қайта оёққа.

Самодаги ғамгин турналар,
Кетолмасди айланиб нари.
Ердаги қуш ночор термулар,
Яраланган жангчи сингари.

Қўкдан садо ёғилар бу дам,
Қушлар гўё дерди: «Алвидо!»
Оғир эди улар учун ҳам
Дўстларидан бўлмоқлик жудо.

* * *

Туғилган кунимни нишонламоқни,
Дўстгинам, ҳеч қачон севган эмасдим.
Истардим шу кунни сир сақламоқни,
Қутламай келсанг ҳам бир сўз демасдим.

Умр ҳам гўёки йилт этган учқун.
Қилиб улгурмадим арзигулик иш.
Қўлларим дард билан боғлиқдир бу кун,
Билмадим, кунларим ўнгимми ё туш.

Ҳар ҳолда сен келдинг тонг оғушида,
Қўлингда бор эди латиф бир сурат.
Тоғларнинг жамоли кўринди унда,
Қўйида мавж урди дарёи хилват.

Учқур хаёлимни тортди ўзига,
Осмоннинг бир бўлак бағри — мусаффо.
Гўзаллик лутф этиб тасвир ҳуснига
Ям-яшил дарахтлар силкинди гўё.

Қалбим интиқлигин сезибсан, жоним,
Тоғларни қўшиққа солиб келибсан.
Кўп бўлди, тоғларга ета олмасдим,
Сен менга тоғларни олиб келибсан.

ГИЕҲЛАР

Иўл чеккасин этдилар асфальт,
Тош остида қолди майсалар.
Кошки қайта кўтаришиб қад,
Нур ва сувга кокил чайсалар.

Қурашдилар шу орзу учун,
Томирларда туғилди бардош;
Туртиб, ёриб чиқдилар бир кун,
Асфальт узра кўтардилар бош.

Гиёҳларки, шу митти нимжон,
Тошни ёриб чиқди қуёшга.
Сен ҳам шундай яшагин инсон,
Умидингни кўтариб бошга!

ПАХТА

Чулғам-чулғам қилиб кўсақларига
Қуёш нурларини ўради ғўза.
Оймома зар сочиб япроқларига
Кўсақлар лабига боғлади бўса.

Сув ташиб келтириб дарё лабидан
Ҳарорат бахш этди деҳқон юраги.
Дала қизларининг меҳр қўри ҳам,
Кўсақлар бағрига уланди бари.

Шамол эркалади, тонг эркалади,
Эркалади меҳнат, муҳаббат бахти.
Олтин кўза бўлиб кузак паллада —
Олтин чаноқларда очилди пахта.

АКАДЕМИЯ

Ҳаёт қонунлари ғоят хилма-хил,
Идрок жавонида илм хазина.
Олий кашфиётлар яратар ақл
Олий дарс ўтади академия.

Бировга асосдир мантиқ ҳисоби,
Бировнинг илмига асос коинот.
Виров варақласа тарих китобин,
Биров зарралардан излар кашфиёт.

Академия бор яна бир муҳим,
Тупроқ академияси — Деҳқон учун фарз.
Яратар, кашф этар пахта навларин,
Ўзбек деҳқонлари ўтар бунда дарс.

Олий кашфиётдир унинг ғояси,
Туғма талант керак бу илмга хос.
Ўзбек деҳқонининг онги, мияси
Пахта илми учун академ асос.

СЕВГИ ДУЭТИ

— Юзингда нуқтадек хол,
Бу севги нуқтасими?
— Кўрибсан сен, эҳтимол,
Кўзларингнинг аксини.

— Гул бўйи келар сендан.
— Севган уйимдир гулзор.
— Ширинки, сўзларинг ҳам.
— Асал ейман ҳар наҳор.

— Киприкларинг надир ул?
Райҳондек текис ҳамда...

— Онам учун райҳон-гул
Бўлган жуда арзанда.

— Қошларинг, дилбар, камон,
Отанг овчими тоғда?

— Кўкда камалак томон
Бўй чўзганман гулбоғда.

— Гул сувига манглайинг
Қай кун чайиб улгурдинг?

— Унутдингми, найлайин,
Ун саккиз ёшга кирдим.

— Бағрингда сирли ғунча,
Кумуш пардоз ҳуснингда.

— Оҳ мени севдинг бунча!

— Бари гуноҳ, ўзингда!

ОНАЛИК ҲУСНИ

Ҳар субҳ кўчамдан ўтар бир аёл
Унча ёш ҳам эмас, унча шўх эмас.
Ҳар ҳолда сочлари оқарган хиёл,
Ҳар ҳолда юзида ажин йўқ эмас.

Бағри кенг. Серташвиш. Мунис. Вафодор.
Гулдан хуш феъл олган, булбулдан забон
Ва яна ўн саккиз ёшли қизи бор,
Она гўзаллиги унда намоён.

Майлига эски гап: Она ўз ҳуснин —
Гўзаллик бисотин берар қизига.
Оловга айланар дафъатан жисмим
Тикилсам ўн саккиз ёшли ҳуснига.

Ухшаш фазилатни излаб қоламан
Ухшаш фазилат-ку тўлиб ётибди.
Онага ўхшайди аслида ер ҳам —
Бағрида гуллари ханда отибди.

Мана шу она ер — бужур бағирда
Вояга етмоқда навбаҳор фасл,
Ҳушбўй бинафшалар очилар унда
Она юрагидек лолалар асл.

Ўйласам... она ер ҳусни шу кўйи
Табиат, гулларнинг ҳуснига ўтар.
Димоғимга райҳон, ялпиз ҳуш бўйи
Ўн саккиз ёшли қиз атрини тутар...

АСКАР ОНАСИ

Янги, кўркам бинолар аста,
Кўк тоқига чўзар экан бўй,
Хомуш бўлиб кўринар пастда
Деворлари нураган бир уй.
Кекса она остона пойлар,
Кун чиқардан кун ботаргача,
Ўтиб кунлар, ҳафталар, ойлар,
Йиллар ўтди орадан қанча.
Юзларида қатма-қат ажин,
Қордек оппоқ эрур сочлари.
Ҳорғин кўзлар мўлтайганча жим,
Йўл солади уфқлар сари.
Унамайди ўрганча айтса,
Янги уйга кўчмайди осон.
Аскарликдан тўнғичи қайтса,
Кўча излаб бўлармиш сарсон.
Кенжа хуноб... эски томининг
Пештоқига тикилар ғамгин:
Ҳеч бўлмаса эшик-ромларин,

Дарвозасин қурсайди янги!..
Йўқ, бунга ҳам унамас она,
Юрак-бағрин босиб келар ғам.
Эмиш «тўнғич қайтганда яна
Адашмасин дарвозасидан».
Асо тутиб титрайди қўллар,
Она ҳамон излайди дарак.
Тўнғич ўрил қирқинчи йиллар
Кетган эди жангда бедарак...

УРМОН ЧЕТИДАГИ ЁЗУВ

Шундай эълон ўрмон четида,
Уқигандим ўтаётган дам;
«Яраланган йиртқич бор бунда,
Эҳтиёт бўл, йўловчи одам!»

Йиллар ўтди, ўшал ёзувни
Қайта бошдан олдим қаламга.
Эълон қилгим келади уни
Шеърга солиб бутун оламга:

«Эҳтиёт бўл, заҳматкаш одам,
Унутмагил дарё қонларни!
Хотирингдан чиқарма бир дам
Миллион-миллион шаҳид жонларни!..»

Ер юзидан кетмай турибди
Беҳуд оққан қонларнинг иси.
Ер юзида кезиб юрибди,
Яраланган фашизм жисми!..»

Эҳтиёт бўл, заҳматкаш одам!

МУСУЛМОНҚУЛ АСҚАРОВ

БАҲОРНИНГ ИЛК
КУНИ

Олмалиқлик Муслмонқул Асқаров — инженер, техника фанлари кандидати. У кончилар ҳаётини, Олмалиқ тарихини бадний тасвирларда гавдалантиришга интилади.

ПОЙДЕВОР

Юксалдинг бошимда бир эҳром бўлиб,
Мен эса пойингда — эътиборсиз тош.
Юлдузга интилдинг сен қўйиб ихлос,
Биз оғир вазнингга айладик бардош.

Қувнаймиз биз кўриб муҳташамлигинг,
Юксалиб тик қомат керганлигингни.
Қанча юксалсанг-да унутма бироқ,
Бизнинг елкамизда турганлигингни.

ОЛМАЛИҚ

*(1981 йилда Олмалиқ шаҳрининг 30 йиллиги
нишонланди)*

Ўттизга кирибди шаҳримиз бугун,
Эсимда ўттиз йил аввалги дамлар.
Урушдан диллари вайрон ва юпун,
Юзида умиди кулган одамлар.

Дастлабки чодирлар тикилган қатор,
Биринчи гудоклар чорловчи ишга.
Комсомол йўлланма олган бахтиёр,
Ўрнатар шаҳар-чун биринчи гиштни.

Эсласам барисин, тушдан фарқи йўқ,
Гўёки, минг йиллар аввалги гаплар.
Ишладик, қурдик, дер инсон-муҳтарам,
Улар оддий инсонмас, улардир алплар.

Тўлқинли тўлғонар кўҳна Илоқ¹ ҳам,
Қайтадан туғилди гулгун диёрим.
Қураматоғ кулар: «Ҳазрати одам,
Бағрим оч, сенга,— деб,— қалбимда борим».

¹ Илоқ — Ангрен дарёсининг X—XII асрлардаги номи.

Бобомиз Беруний назар этган тоғ,
Феруза ва мисни асраган кон бу.
Минг йиллаб кўксига туширмаган доғ,
Фаровон турмушга қутлуғ имкон бу.

Қалмоққир қарқираб очди бағрини,
Қўрғошин, Оқтупроқ — кони беқиёс.
Кўзларда қулф урар зумрад баҳори,
Сўлимдир, сафодир бу ерларда ёз.

Замон тулпорлари — БелАЗлар ўктам,
Унинг елкасида энг оғир юмуш.
Уч юз йил илдамлаб кетгандек ўлкам,
Ўттиз йил ичида шундай юксалиш.

Қирмизи мис қайнар дошқозонларда,
Ол, Ватан, Олмалиқ тухфасидир бу.
Бир қўшиқ ўқийман ушбу онларда,
Ўзи ўттиз ёшда-ю, умридир мангу.

КОРОЛЕВ

(Ҳайкалдаги ёзув)

Ҳа, менинг бу таним оддиймас — титан,
Юлдузлар оламин турибман кўзлаб.
Ҳа, менинг онамдир шу буюк Ватан,
Мен толе юлдузин юрибман излаб.

Фазолар оламин султонидирман,
Ердан то фалакка узатдим олов.
Прометей эмасман, фарзанди ерман,
Шу ернинг ўғлиман, оддий Королев.

ФАЗОГИР

Фазода сайр этар космик экипаж,
Бириси командир, бири инженер.
Фарзанди инсонга қилишар ҳавас,
Самода офтобу, пастда Она ер.

Мен бугун сафарда — шеърый фазода
Қезаман, ҳозирча оддий йўловчи.
Бахтга ёр бўлардим мен ҳам, мабодо
Дилларга етолсам янги йўл очиб.

ТЕРАНЛИК

Оҳ, мунча узун-эй, терак учлари,
Осмонга қадалган мисоли найза.
Оҳ, мунча теран-ей, майса учлари,
Осмонни кўтариб турибди майса.

Теракдан узундир ўйларим менинг,
Осмоннинг тубини кетмоқда излаб.
Кучли ва терандир ўйларим менинг,
Кифтида бу олам — сайёра юзлаб.

ТЕМИР ЙУЛ

Шошилиб интилди манзилга поезд,
Далаю ўрмонлар орқада қолди.
Бир замон вокзалга етиб келган кез,
Одамлар гул билан кутишиб олди.

Қамтарин темир йўл аста олар тин,
У шодон, ҳамма иш ўрни-жойида.
Ҳеч кимдан мурувват кутмас у, лекин,
Ҳамон у хизматда — поезд пойида.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ПОЛИТЕХНИКА ИНСТИТУТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИГА

Элликка кирибсан масканим бу кун,
Эллик ёш тарихда қатрадай бир гап.
Минг йил ҳам яшамоқ мумкин биз учун.
Қимлардир бузмаса ноўрин асаб.

Беруний бобомнинг назари тушган,
Зеҳнсан, зуккосан, илми етуксан.
Юлдузни бир «Зижи Курагон» этган,
Улуғбек нафасли дорилфунунсан.

Бир замон Ҳиротда ҳорғин Алишер,
Сендайин маскани кўп орзу этган.
Ҳасрату аламин айлаб байту шеър,
«Асрлар оша мен келгум» деб кетган.

Қамолнинг кўргандай доҳиймиз Ленин,
Жилмайиб турибди нурли юзингга.
Партиям — валломат бошингда сенинг,
Раҳбару, раҳнамо бугун ўзингга.

Бир дорилфунунсан дориламонда,
Минг-минглаб аллома ўғил-қизинг бор.
Чирчиғу Олмалиқ ва Зарафшонда,
Аллома ақлинг бор, нурли изинг бор.

Юксалгил, нурашни билмагил асло,
Асрлар комида кўрмагил офат.
Бағрингда яна минг Ҳабиб Абдулло
Ўқисин, улғайсин — топсин камолот.

Эллик ёш биз учун балки кексалик
Ва балки ақлга тўлган бир бошдир.

Лек сендай даргоҳи бир шоён буюк,
Ҳамиша бақодур, ҳамиша ёшдир.

ИККИЛИКЛАР

* * *

Ёмонлик-ла қазилган қудуқ бўлур чоҳ,
Яхшилик-ла қазилса булоқ, оромгоҳ.

* * *

Ўзгалар юртига кўз тиккан одам,
Сотишдан тоймайди ўз юртини ҳам.

* * *

Илмга кимки қўлини урди,
Минглаб булоқни чўл томон бурди.

МАЪДАНШУНОС

Маъданшунос тоғларни
Кезар излаб жавоҳир,
Гўё шоир сўзларни
Излаб топгандек моҳир.

Кўз олдида ҳар бир тош,
Маъдан бўлиб нурланар.
Назарида сойлар тоғ
Томиридай кўринар.

Мана, мрамор сутдай оқ —
Ялтирайди ой бўлиб.
Симоб-чи момақаймоқ,
Оқиб ётар сой бўлиб.

У шоирдир — сатрини
Еқут билан тизмоқда.
Мармар тўшаб йўлига,
Қони ашъор тузмоқда.

* * *

Ўйинчоқ тутамиз йиғласа бола,
Қонфетлар берамиз, чаламиз ҳуштак.
Кулгига алмашар бир зумда нола,
Энди у жилмаяр бўлиб хушчақчақ.

Қатталар йиғласа қийин бўлади,
Уларга мушкулдир топиш ўйинчоқ.
Улар ҳам боладай бахтли кулади,
Қўнглидан ғам-андух аригани чоқ.

ОЛАМНИНГ ТАЯНЧ НУҚТАСИ

Самовий юлдузлар кафтимда чақнар
Ва чексиз фалакка таратишар нур.
Сайёра бошини силаб ардоқлар,
Тўхтаманг бир зум, дер буюк тафаккур.

Мен заррин нуқтаман ушбу оламда,
Миллиард инсондан фақат биттаси.
Лек олам юки бор менинг елкамда,
У эса оламнинг таянч нуқтаси.

Гар қалтис қимирлаб қўйсам бир замон,
Зирқираб қақшагай ҳаёт томири.
Ҳаётга жавобгар ҳар битта инсон,
Заволи бўлмайлик дунё тақдирин.

ОЙМОМАГА ИЛТИЖО

Қатталар болани овутиб баъзан,
Ойни кўрсатиб ва шундайин дейди.
«Бир зумга тўхтатгин йиғингни, бўтам,
Оймоманг сенга оқ кулча ташлайди».

Ва чиндан ишониб болаликда мен
Дўстларим, йиғимни ичга ютганман.
Осмонга талпиниб, бўлиб интизор,
Ўша, оймомадан кулча кутганман.

Ёшим ҳам улғайиб ва ақлим тўлиб,
Ойнинг ҳеч кулчаси йўқлигин билдим
Ва лекин ҳар куни интизор бўлиб,
Онамни мен ундан илтижо қилдим.

Битта кулчасини аяган ул ой,
Қайданам онамни қайтариб берсин.
Юракдан ишониб боладай тамом,
Ҳамонки онамни сўрайди кўксим.

ТУРНАЛАР

Занжирга ўхшайди турна қатори,
Аргамчи дейдилар баъзилар уни.
Қўшиқ деб атаймиз уларнинг зорин,
Ҳар ким ҳар нега йўяди бунни.

Менимча у сатр, у мисли баёт,
«Қурай»лаб дардини ошкор этмоқда.
Ватандан айрилиш оғирдир, ҳайҳот,
Турналар фарёд-ла йиғлаб кетмоқда.

ИБРОҲИМ АЗИМБОВ

ИСТАК

Иброҳим Азимбоев Намашганда туғилган. Қасби инженер. 1979 йилда унинг «Қуёш чечаклари» шеърлар тўплами нашр этилган.

ИСТАК

Бўлажак набирам,
Мен шу оламни софлигича,
шу оплоқ олча гуллари билан,
бепоён лозазор қирлари,
кўм-кўк арчазор тоғлари билан
Сенга етказмоқ истайман.

Тонгдан куйлайдиган
сайроқи булбуллар, хушовоз беданаларни
қафасда эмас,
кўм-кўк ўтлоқларда,
ям-яшил ўрмондаги
дарахт шохларида етказмоқ истайман.

Яшаб турганимиз —
кундан-кунга яшнаб-ёшариб
бораётган шу кўҳна оламнинг
беғубор осмони, тип-тиниқ
анҳорлари, зилол чашмалари
билан етказмоқ истайман.

Ҳаёт сабабчиси —
барака нурин сочиб турган
сахий бобо қуёшдан баҳраманд бўлиб
нафас олиб ётган шу серунум
тупроқни софлигича
сенга етказмоқ истайман.

Табиат ўчоғини:
қоядан-қояга сакрашиб юрган
тоғ эчкилари,
ҳуркак оҳулари,
ҳатто йиртқич ҳайвонлари
билан сенга етказмоқ истайман.

Ота-боболаримиздан,
Момо ҳаволаримиздан
мерос бўлиб келаётган
ибо, ҳаё
инсоний урф-одатларимизни
йўқотмай
сенга етказмоқ истайман.

Токи сен буларни
китобу эртаклардан эмас,
мовийлигида кўргин.
Қушлару ҳайвонларни
китобдан эмас, борлиқдан
топишингни истайман.

* * *

Сенга шодлик бермоқ учун туғилганман мен,
Сени жондан суймоқ учун туғилганман мен.
Не истасанг барчасини этурман бажо,
Мардлик, сабр-бардош ўтида йўғрилганман мен.
Қирққокил сочларингни силамоқ учун,
Ёвнинг дайди ўқларидан асрамоқ учун,
Қондек қизил гуллар териб ҳар тонг, ҳар оқшом
Сени олқишламоқ учун туғилганман мен.

БОБОМНИНГ СЎНГГИ СЎЗЛАРИ

Аста-аста келар экан, аста-аста кетаркан,
Аста-аста тушунаркан оламнинг ишларига.
Сабр қилган одамгина муродига етаркан
Тоғдай бардош керак экан ҳаётнинг тишларига.
Шу табаррук замин узра яшар экан одамлар,
Билмай ўтиш мумкин экан дўстингнинг кимлигини.
Сўнги сўзим айтмоқдаман, хотирингга ол жамлаб,
Сўнги нуқта томон борар ҳаётимнинг тугуни.

Яшнаб турган олам ичра бордир пинҳона олам.
Оқиб турган сув остида оқар бошқа дарё бор.
Яшар экан во ажабо, одам ичиди одам,
Ташвиш ичра шодлик бору, шодлик ичра гавго бор.
Сенга кулиб сўзлайди-ю, юрагида бошқа гап,
Ёки тинглар ачингандай ич-ичдан бўлиб хурсанд.
Кеча қуллуқ қилиб турган дўстинг асло тортмай тап
Юзсизларча юз ўгирар, амалдан пастга тушсанг.
Барчасига парво қилма, феълни кенгроқ тутабар.
Яхшилигу ёмонлигинг қайтар бир кун ўзингга.
Яхши кунлар келгусидир, сабр билан кутабер,
Иўл нотекис, эҳтиёт бўл, қараб юргин кўзингга.

Инсон аста келаркану, аммо чопиб ўтаркан,
Ҳаммасига тушунганда хайрлашиб кетаркан...

НАҲОТ ҲАММА НАРСА УТКИНЧИ?

Ўткинчидир ғам ҳам, ғусса ҳам!
Шундай экан, ўртанмоқ нечун?
Битта сўздан юрамиз пурғам,
Кетамиз гоҳ дўстлардан кечиб.

Ўткинчидир бойлик, мол-дунё,
Ўзни бунча ҳар ён урамиз.
Пул дардида сўзлаб гоҳ рўё,
Янги ўлжа пойлаб турамиз.

Ўткинчидир амал, лавозим,
Ёпишамиз бунчалар унга.
Сояларга қиламиз таъзим,
Сенга тегмам, сен эса менга.

Ўткинчидир инсон умри ҳам,
Бир-бировни қийнамоқ нечун?

Ўзга бошга туширамиз ғам,
Етармикан юрагин кучи...

Ўткинчидир ёлгон, игволар,
Бир кун эгар ҳиқиқатга бош.
Инсон топган барча ғавғолар
Даф бўлади. Давоси бардош.

Ҳамма нарса ўткинчи наҳот,
Борми ўзи абадийси ҳам?
Қаримайди шу кўҳна ҳаёт,
Қуёш, поклик, яхшилик ҳеч ҳам.

* * *

Юксак, кўм-кўк осмон бошим устида,
Бепоён самога боқаман тўймай,
Дарё бўйидаги толнинг остида
Завқ билан чалади чўпон бола най.
Ёнимда ўйноқлар шовуллаб дарё,
Ташвишсиз болалик — тикланар ёдда.
Болалик --- ўтмишим, о, сирли дунё,
Хаёлим жиловлаб олиб кетмоқда.
...Ана, кемшик Аҳмад «хих»лаб эшагин,
Ташиётир шошиб хирмондан сомон.
Мавлуда кўтариб жажжи бешигин,
Дугоналарига кўз-кўзлар ҳамон.
Ҳабиб судраб келар қовоқ палласин,
Ўктам миниб олган велосипедга,
Сора билан Қумри олма талашиб
Йиқилиб тушишди кетма-кет сувга.
Жуда қувноқ эдик, чопардик тинмай,
Уй-уйга қайтардик шомда толиқиб.
Ўсдик биз қайғунинг нелигин билмай,
Болалик ҳам ўтди сув мисол оқиб.
Дориламон ўтди бизнинг болалик.

Ҳар тарафга учиб кетдик вақт ётиб,
Қасб-корлик бўлдик, бўлдик уйлик ҳам.
Энди қўмсаяпман, эҳ, йиллар ўтиб
Қайтиб келса эди бир зум ўша дам.
...Дарё шовуллайди, осмон тип-тиник,
Чалқанча ётибман, остимда чимзор.
Кимдир тезроқ катта бўлмоқчи, қизиқ,
Шўх-шан болаликка қайтмоққа ким зор...

* * *

Чайқалди, товланди боғларда гуллар,
Мафтун этиб йўлдан ўтган-кетгани.
Уйлардим;
Беташвиш, беармон улар,
Табиат ноёб бахт ато этган деб.
Ажабо, гуллар ҳам йиғларкан беун —
Олам ташвишлари
Гулларда экан...

ДУГОНАЛАР СУҲБАТИДАН

Тасодиф.
Учрашиб қолдилар бекатда,
Сўраша кетдилар ҳол-аҳвол.
Турмушга тақалди, албатта,
Гап, суҳбат айланиб бир маҳал.
Сурмахон мақтарди ёрини тинмасдан:
— Топиши, тутиши жойида.
Оддий бир ходим у базада,
Минг сўм оқиб келар ойига...—
Зирагин этаркан у кўз-кўз:
— Эринг ким,— деб савол ташлади.
Ниҳоят унга ҳам тегиб сўз
Жилмайиб аста сўз бошлади:
— Уми?

Билмайди чиройли сўзлашни,
Билмайди мақтаниш нимадир.
У фақат билади қир, даштни,
Кетмонни, ўроқни билади.
Нон каби очилар чиройи,
Оҳ, агар жилмайса, жилмайса.
Бахт топган у меҳнат туфайли,
Дугонам, сен уни билмайсан.
Елкаси буғдойдай қип-қизил,
Қўллари темирдай бақувват.
Довюррак, паҳлавон, бир сўзли,
Мард қилиб яратган табиат.
Бизда йўқ олтинлар, лек фақат —
Мен уни жуда ҳам севаман.
Бойлигим, давлатим МУҲАББАТ,
Мен ноёб бир бахтга эгаман.

ХАТЛАР ОЛАР ЭДИМ...

Хатлар олар эдим қизлардан мен ҳам,
Жавоб ёзар эдим ухламай тунлар.
Ўсмирликда мактуб олмабди ким ҳам,
О, қайтиб келсайди у ажиб кунлар.
Ешликдан хотира бир папка мактуб,
Пок қалблар садоси мужассам унда.
Дилдаги ғўр, содда сўзларни тўкиб,
Қизчалар ёзишган кундуз ё тунда.
Қизчалар ёзишган... Нақадар дилбар,
Унда анқиб турар баҳорнинг бўйи.
Бирма-бир ёзилган умид, орзулар,
Хилма-хил режалар тацланган уйиб.
...Хатда эсдаликлар киради тилга.
У қизлар айланган бари аёлга.
Мактуб битган қизлар... бирортасининг
Бахти айланмаган бўлсин хаёлга.

ҚУШ ЧИНОР

Енма-ён ўтқазган эдилар уларни,
Енма-ён ўсдилар бўй чўзиб, пурвиқор.
Бирга ўтказишди кунлару тунларни,
Бирга бош тутдилар ёққанида қор.
Бирга дош бердилар бўронга, шамолга,
Табиат не деса кўндилар бош эгиб.
Йиллар ўтиб энди етганда камолга
Биттаси қуриди илдизин қуртлар еб.
Арралаб кесдилар одамлар тўпланиб,
Тилкалаб ташлади бағрини тиглар.
Ёлғиз қолгач ўзи йўлда мунғайиб,
Шеригин эслади ёмғирда йиғлаб...

Ёлғиз қолган чинор йиғлайди беун.
Тенгдошин йўқотса инсон ҳам маҳзун.

* * *

Кўз-кўз этар дарахт яланғоч шохин,
Узилиб тушмоқда сўнгги япроқлар.
Шамол қўшиқ айтар эркалаб, сокин,
Сеҳридан мудрайди она тупроқ ҳам.
Сўнгги умидимдай пирпираб аста,
Узилиб тушмоқда сўнгги япроқлар.
Гўё сўнаётир титраб оҳиста,
Қалбимга сен ёқиб кетган чироқлар.

* * *

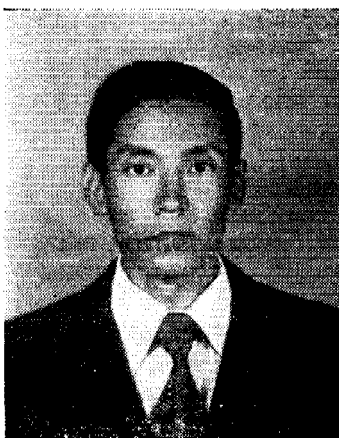
Гоҳо биттагина сўз
олгудай жонингни суғуриб,
Гоҳо биттагина сўз
чиқарар елкангдан қўш қанот.

Тушуна олсайдик дарров
бир-биримизни, юрмасдик бўғилиб,
Бўлармиди бундан ҳам
гўзалроқ шу серқирра ҳаёт.

БОЗОР ХОЛЛИЕВ

ЧЕКСИЗЛИК

Бозор Холлиев — қашқадарёлик.
У Низомий номидаги Тошкент Дав-
лат Педагогика институтининг физи-
ка-математика факультетини тамом-
лаган. «Уқитувчи» нашриётида му-
ҳаррир бўлиб ишламоқда.

* * *

Кўп одамлар билан бўлдим ҳамсуҳбат,
Кўрган-билганини сўйлади бари.
Бири донолардек сўзлади ҳикмат,
Бошқаси ғийбатдан ўтмади нари.

Бирисининг қизиқ гапидан кулсам,
Бирининг дардидан чекдим азият.
Бириси ҳаётни мақтаса бекам,
Бириси дунёдан қилди шикоят.

Баридан ненидир ўргандим озроқ,
Ненидир ўргатдим уларга мен ҳам.
Бирисидан кўнглим ранжиса, бироқ
Бошқасидан топдим дардимга малҳам.

Кўп одамлар билан бўлдим ҳамсуҳбат,
Гапини тингладим қулоқ солиб жим.
Кимнидир ҳақ деди, кимнидир бадбахт,
Ноҳақман демади ўзини ҳеч ким.

Ўзимча ўйлайман ёлғиз қолганда,
Саволлар бераман ўзимга ўзим.
Ҳар ким ҳақ экан-ку, ахир, дунёда,
Аммо, ўша ноҳақ,
айтинг, ўзи ким?..

* * *

Фақатгина чексизлик бор,
Чексизликнинг ичида бор борлиқ.
Борлиқнинг бағрида бордир туғилиш ва ўлим.
Бошқа ҳеч нарса йўқдир,
йўқдир ҳеч нарса.

Аммо туғилиш ва ўлимнинг орасида бор
 куйламоқнинг сўнгсиз имкони,
 бахтли дамнинг топилмас они.
Бор курашмоқ завқига йўғрилган умид,
Садоқатнинг бағрига кўмилган ишонч.
Шу қисқагина оралиқда бор
 Хиёнат азоби-ю, хўрлаш гуноҳи,
 Ҳақсизликнинг ўчмас излари
 Ва ҳақиқатнинг енгилмас кучи...

СОҒИНЧ

Баҳор келиб гуллар қилмоқда ханда,
Кўзларим борлиқни бахтиёр кўрар.
Юлдузлар куйлашар тиниқ осмонда,
Ой эса дилимга зиё уфурар.

Юзинг Қуёш каби порлар руҳимда,
Севинчдан соғинчим уйғониб кетар.
Орзулар жўш урар интиқ қалбимда,
Интизор куйларим юлдузга етар.

Сира тинч қўймайди бешафқат хаёл,
Севги гоҳ йиғлатиб, гоҳи кулдирад.
Айрилиққа бардош берарман алҳол,
Лекин мени соғинч бир кун ўлдирад.

* * *

Хайр энди! Сен менинг иқболим эмас,
Хаёлан ўпаман қуёшнинг юзин.
Мен энди севгига қилмайман ҳавас,
Вақт дилдан юволмас армонлар изин.
Умр ўтиб кетар сен ҳақда ўйлаб
Охир айриларман ишқли жонимдан.

У замон тонг чоғи ишқимни куйлаб,
Қушлар қўшиқ айтар менинг номимдан.

ЖАЛОЛИДДИН МАНГУБЕРДИ ҚУШИҒИ

Мен жангга кирган эдим,
Она халқим, сен учун.
Сен деб жон берган эдим,
Сенсиз шон йўқ мен учун.
Наҳотки бор-йўғимни
Душманам олар, дедим.
Наҳот бу халқ, бу Ватан
Ўзгага қолар, дедим.
Қўлимга қурол олдим,
Элининг номус-ори деб.
Ганимга қирон солдим,
Аждодлар диёри деб.
Бобомнинг шарафини,
Мен сақлаб қолсам, дедим.
Майлига, она халқим,
Шу йўлда ўлсам, дедим.
Чунки бир ўғлининг бўлиб,
Сени жондан севардим.
Қалбим меҳрга тўлиб,
Юрт ишқида куярдим.
Дунёда яшаш учун,
Йўқ, юртимни сотмадим.
Уримни ўтказмоққа,
Беҳуда от чопмадим.
Айтиш оғир, бекорга
Дарё-тоғ ошганим йўқ.
Ўлимдан ҳам қўрқмадим,
Ёвдан ҳам қочганим йўқ.
Бу замон ўтар, дедим,
Хаёл қилдим эртани.
Авлодим кўрар дедим,

Энг бахтиёр ўлкани,
Шундай истак дилимда,
Армон бўлиб ёнганди,
Айтилмасдан тилимда,
Эзгу сўзим қолганди.
Сен деб жон берган эдим,
Сенсиз шон йўқ мен учун.
Мен жангга кирган эдим,
Она халқим, сен учун!

ЗАМИН

Туби йўқ бўшлиқларда елиб бораётган замин
Ўхшаб кетар худди
Бевақт ўлимдан қочиб бораётган оҳуга.
Қуёш нурларидан товланиб-товланиб,
Кўзларни ўйнатиб-ўйнатиб,
Қалбларни яшнатиб-яшнатиб бормоқда.
Туёғидан чиққан чанг мисоли булутлар
Ғанимининг нигоҳини тўсмоқда гўё.
Унинг ёнида ҳурккан қуш каби
Тўлин ой ёришиб учиб бормоқда.
Қайга? Нимага? Нечун?
Бунчалик шиддат-ла кетмоқда замин.
Атрофида чақнаган юлдуз,
Гўё йўлларида сочилган олтин.
У кетиб бормоқда парво қилмасдан.

* * *

Замонамиз боғида бу кун,
Булбул куйлар сархуш, сернаво.
Бир булбулким, ҳайрон ва мафтун,
Асир бўлмиш бутун бу дунё.
Булбулчанинг нозик оҳанги,
Қоннотни ларзага солмиш.

Куйларининг синмас жаранги,
Юракларининг тубида қолмиш.
Оҳанглари таратиб зиё,
Дунё қўйини қилмишидир ойдин.
Оҳанглари мисоли рўё,
Мавжланиб қайтмишидир Ойдан.
Оҳанглари таратмиш майин,
Борлардаги гулларининг ҳидин.
Оҳанглари айланмиш тинмай,
Чексизликнинг сўнгсиз сарҳадин.
Замонамиз боғида бу кун,
Булбул куйлар сархуш, сернаво.
Бир булбулким, ҳайрон ва мафтун,
Навосидан яшармиш дунё.

* * *

Ой-Қуёшнинг ботиб-чиқишини
Ҳиссиз, бефарқ томоша қилиб,
Яшамоқми дунёда фақат.
Уйламоқми билиб ё билмай,
Ё кўрмоқми оламнинг ишин,
Неки бўлса қилмоқми тоқат.
Зулмат билан нур аро келиб,
Яшамоқнинг маъноси азал,
Сўйламоқми ҳавоий тушин.
Бўшлиқларда хаёлдай елиб,
Нечун қушлар қоқади қанот,
Тўлқишларга уради тўшин.
Қизиқмасанг сен бундай ҳолга,
Юксалмасанг оддий ҳавасдан,
Фазоларда кезмаса ақлинг,
Уйлар билан ёнмасанг агар.
Яшамасанг интилиб, севиб,
Сен дунёга келмабсан, дўстим!

Юлдузларнинг оташи, оҳи,
Уфқларнинг гулгуи жамоли.
Хаёлингда қолдирмаса из,
Сен дунёга келмабсан ҳали.
Қашф этмасанг эзгулик зарбин,
Ёмонликни этмасанг вайрон,
Наволарни фарқлай билмасанг,
Мўъжизага бўлмасанг асир,
Ахтармасанг сиру синоат,
Қурашмасанг ҳақиқат учун,
Сен дунёга келмабсан ҳали.

* * *

Урушни сўрама мандан, набирам,
Қатта бўлсанг барин билиб оларсан.
Отанг болалиги — урушдир, болам.
Айта берсам оғир ўйга толарсан.

Балки эслаш керак эмас у кунни,
Охир не савдога қолмаган бошим.
Айтиб берар эдим барини, лекин
Халақит беради кўздаги ёшим...

ТУРТЛИКЛАР

Сен олис юлдузсан, қўлим етмагай,
Қанчалик юрмайин йўлим битмагай.
Етаклаб кетмоқда телба бир умид,
Наҳот етгунимча умрим етмагай!

* * *

Гўё буюк бешик Ер ила Осмон,
Олам ўтмишидан қолган бир мерос.

Сен шу бешикдаги гўдаксан, Инсон,
Қолгани барчаси ўйинчоқ, холос!

* * *

Ишониб яшайин Ватанга, халққа,
Қелажак бахтимга ишонай фақат.
Севгига ишонай, ишонай ҳаққа,
Ишончсиз яшамоқ даҳшатдир, даҳшат

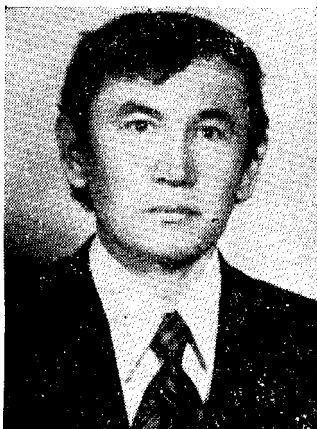
* * *

Чексизликда зулмат дунёси,
Зулматнинг қўйнида нур,
Нур остида шарпасиз хаёл,
Хаёлда бор ҳаёт мазмуни.

ЗАИНИДДИН БАҲРИДДИНОВ

МЕЗОН

Зайниддин Баҳриддинов 1945 йили Каттақўрғонда туғилган. У шеърлари билан маҳаллий матбуотда тез-тез қатнашиб туради.

ПАХТА

Пахта — оппоқ парқу;
Оппоқ парқу қоплади жумла-жаҳонни.
Дунё ухлар экан парқу тўшакда,
Туш кўрар севиқли Ўзбекистонни.

ТУҒИЛИШ

Бир туғилиб, бир бор ўлармиш
Дунёдаги барча тирик зот.
Табнатнинг бу қонунига
Бўйсунмасмиш фақат одамзод.

Қатта ҳаёт йўлида баъзан
Адашармиш, қоқилармиш ул.
Адашганда ўлармиш, яна
Туғилармиш топганида йўл.

МАНЗАРА

Анҳорда ой сузар, тилларанг
Япроқдек ҳайдар тонг эпкини,
Ватани — кенг само, лекин ой
Наздимда анҳорнинг тутқуши.

УЗУК

Ненидир излар қиз
Юраги бўлиб хун,
Зўр даҳшат босади
Вужудин мисли тун.
Тақдир қиз қалбига
Бемаврид ўқ отмиш;
Жоним деб асраган
Узугин йўқотмиш.
Узукнинг кўзида

Қўп сирлар эди жам,
Бировнинг дунёча
Ишончи мужассам.
Бозорда турли хил
Узуклар сотилгай.
Нўқолган ишонч-чи,
Қайлардан топилгай?

ТЎРҒАЙ

Буғдойзордан кўтарилди
Тўрғай кўкка тўш уриб,
Вижир-вижир сайрай кетди
Мўъжаз қушча жўш уриб.
Қушча шодон куйлар эди;
Ризқ-рўз берган далани
Кенг самони, оппоқ нурни,
Булут, ёмғир-жалани...
Куйга солар қизгалдоқлар,
Лолаларнинг рангини,
Куйга солар шаршаралар,
Соқов тоғлар қалбини.
Изланувчан ирмоқларнинг
Шилдираши унда жам,
Ўт чўқиган жажжи қушлар
Пилдираши унда жам.
Куйлар эди она-Ерни —
Саодат пешасини,
Тупроқ узра хас тўшалган
Ихчамгина гўшасини.
Учар бунча баландликда,
Унга қувват берган ким?
Булутлар-ла сўзлашмоққа
Унга журъат берган ким?
Бу қушчага қанот берган
Ватанидир, уйдир.

Уни кўкка олиб чиққан
Қаюотимас, куйидир.

ҚИЙИН БИРИНЧИ БУЛМОҚ

«Биринчи қор, биринчи қор»,
Чолишади, болалар.
Яп-яланғоч бағрин очар
Қорга илҳақ далалар.
Муздек тошу кесакларга
Қорнинг қони инмоқда,
Шудгордаги бўш тупроққа
Қор нур каби сингмоқда.
Сонсиз укпар нобуд бўлди
Тўшамоқ-чун ерга оқ.
Шунда билдим, эҳ, нақадар
Қийин биринчи бўлмоқ!

СОМОНЧИ

Пешонаси қат-қат ажин босган бувимдан
Тинглардим эртак:
— Ҳу ана у, кўкка боқ-чи,
Ярқираган — Етти қароқчи,
Ана униси — Аждар,
Ёрти супра ва Хулкар.
Ҳув, юлдузларнинг мўли —
Сомончининг йўли.
Сомончи ким?
Бир бечора деҳқон,
Фақирликда қийналган жон.
У бир куни тонг юлдузига —
Пўпалаб ўстирган бойнинг қизига
Ошиқ бўлибди,
Ранглари сўлибди.
Бойнинг эса нафси сапчиб осмонга

Тўлдириш буюрибди
Қўрғонини сомонга.
Шундагина берар бўпти
Сомончига қизини.
Қайнайвермиш бойнинг нафс қумғони,
Тўлмабди ҳеч сомонга кенг қўрғони.
Бойниқига сомон ташиб
Деҳқон умри ўтибди,
Армон билан кетибди.
Осмоннинг қоқ белида
Ястаниб ётган,
Уфқ сари кенг қулоч отган
Туман эмас, сомончининг сомонлари,
Юлдуз бўлиб ярқираган армонлари...

ИУЛАҚДАГИ ТОШ

Тухмат тоши бўлиб у
Кўплар бағрин этди қон,
Иғво билан бошида
Ўйнатди зил тегирмон.

Охири лаънати тош
Кучдан қолди, қариди.
Унинг қаттиқ танидан
Тинка-мадор ариди.

Сўнгра, ётиб олди у
Йўлнинг қоқ ўртасида,
Унга кимдир туртиниб
Йиқилишин қасдида.

Аммо кўп ўтмай йўлга
Бир чол қадами етди,
Ҳассаси билан туртиб
Четга чиқариб кетди.

ДУНЁ ҚАЙТАР

Ўрмонларни ташлаб кетди оҳулар,
Шаҳло кўзин сен гўзалга қолдириб,
Боғ-роғларни тарк этдилар тўтилар
Шақар сўзин сен гўзалга қолдириб.

Турналар ҳам жануб томон учдилар
Кенг қулочин сен гўзалга қолдириб,
Мажнунтол барглари ерни қучдилар
Сунбул сочин сен гўзалга қолдириб.

Оҳу қайтар, қайтар тўти боғларга,
Турналар ҳам яна қайтиб ўтади,
Булбул меҳмон бўлар хушнуд чоғларда,
Мажнунтоллар яна куртак отади.

Дунё қайтар, ахир дунё азаллик,
Аммо қайтмас сендаги бу гўзаллик.

УЧИБ КЕТДИНГ, ҚАЛДИРҒОЧИМ

Учиб кетдинг, қалдирғочим,
Уйим қолди ҳувиллаб.
Хайр, дея кўзларимдан
Ёш қуйилди дувиллаб.
Толнинг кузги япроғидай
Зир титради юрагим,
Ахир орзум шул эдими,
Шул эдими тилагим?
Нега энди кетар бўлдинг
Айвонимдан, кўшкимдан.
Очиғини билдириб кет,
Қўнглинг қолди, хўш, кимдан?
Кетар чоғда шоҳга қўниб
Вижирладинг асабий.

Сенинг тилинг тушумоққа
Керак, ахир, қуш қалби.
Сукут чўккан уйим балки
Теккандир асабингга.
Ҳовлидаги сарғиш кузак
Урдими ё таъбингга?
Сени ғамга солдими ё
Уй бекасин йўқлиги,
Эшитилмай қолганлиги
Болакайнинг шўхлиги?!
Тақдир экан, жажжи қушим,
Тугади у қўшиқлар.
Бека билан орамиздан
Ўтди қора мушуклар.
Сен ҳам бугун кетдинг, қушим,
Уйим қолди ҳувиллаб,
Хайр, дея кўзларимдан
Ёш қуйилди дувиллаб.
Жонзот борки, садоқатга,
Меҳрга ҳеч тўймаскан.
Муҳаббатсиз, бўш маконга
Қуш ҳам уя қўймаскан.

НАМОЗШОМГУЛ

Оқшом чоғи намозшомгул
Дер эмишки, ёниб гул-гул:
«Эрта билан чиқса қуёш,
Оёғига урардим бош.
Унга меҳр қўйганимни,
Жондан азиз суйганимни
Этар эдим унга изҳор,
Елворардим такрор, такрор».
Аммо қуёш чиққан маҳал
Ёнармишу нчдан ял-ял,

Юзни ёпиб қиялармиш
Қуёшидан уялармиш.

КИПРИКЛАР

Кўз ёшлар, кўз ёшлар... Эҳ, оғир,
Кўтара олмасдан бошлар ҳам.
Кўз ёшни киприклар кўтарар,
Керилма қошларга нима ғам.

ДИД

Бақадан сўрадилар:
— Дунёда энг гўзал жой қайси?
— Ботқоқлик,— жавоб берди у.

ҚАЛЬ МОНОЛОГИ

Ҳали одам зоти яшарди нолон,
Ҳали замин узра чарх урмасди руҳ.
Қалбсиз яшар эди ҳар бир тирик жон,
Ҳеч ким биров учун чекмасди андуҳ.

Горларнинг оғзида увларкан шамол,
Йиғига ўхшарди бу маъсум нидо.
Кўнгли ярим каби кўринган ҳиллол
Илк бор куйларимга бўлди ибтидо.

Жуфтидан ажралган буғу фарёди,
Подадан адашган қўзи кўз ёши,
Илонга ем бўлган қушларнинг доди,
Илк бор дардларимнинг бўлди йўлдоши.

Шалола куйига ҳавасим ортиб,
Қушлар қўшиғига мен солдим қулоқ,

Зубрлар терисин зангларга тортиб,
Ясадим улардан момақалди роқ.

Оғочлар ичини қалбнуса ҳўйиб,
Дилимга ҳамоҳанг соз этдим бунёд,
Ва охир, ўзимни бепичоқ сўйиб,
Қизил қоним билан назм этдим ижод.

Мен мағрур бир унсур, эгамдир — одам,
Буюк нафосатдан яралган идрок,
Мен куйсиз ва дардсиз яшолмам бир дам
Менсиз қўшиқлар ҳам бўлади ҳалок.

ТУМОР

Юрак қони билан битилдим,
Бир жононга ҳадыя этилдим.
Мени оппоқ кўксиди бекам
Ардоқларди авайлаб ҳар дам.
Бир кун тунда, толнинг тагида,
Ярқираган ой эгагида
Учрашдилар бекам ва эгам,
Иккисини ҳам ўртар эди ғам.
Севгисини қўйиб хатарга
Жўнар бўпти эгам сафарга.
Қўзларида ёниқ илтижо
Билан деди қизга: Алвидо!

О, нақадар суюк эдим мен!
Садоқатдек буюк эдим мен!
Оппоқ сийна — оппоқ парқуда
Яшар эдим тинч ва осуда;
Бекачимнинг юраги ҳар бор
Уришидан эдим хабардор,
Эшитардим юракнинг гоҳо

Тепишини гурсиллаб бежо.
Бекам шунда бўлиб сарсари
Югурарди ўша тол сари.
Бунда эса бошқа бир қучоқ
Ўз комига тортарди шу чоқ.
Қетишарди ипдек эшилиб...
Эзилардим мен ҳам қўшилиб.

Ва ниҳоят, сийнадан бир кун
Тушиб қолдим мунғайиб беун.
Ифлос лойда, тупроқда қолдим.
Оёқлар-ла босиб топталдим.
Елда учдим чанг, тўзон билан,
Ўтда куйдим барг-хазон билан.
Энди ўша тумор эмасман,
Оқ сийнага хумор эмасман.
На эзгулик ва на қувончман,
Оёқ ости бўлган ишончман.

БУЛБУЛ

(Афгон қўшиқчиси Аҳмад Зоҳирга)

Фақат гулни куйлаб ўтди у,
Гул унииг-чун бир ҳаёт эди.
Аммо ҳаёт чимирди абрў,
Уни мумтоз ғунчага эмас
Тиконларга этди рўбарў.

Оҳ, деб ерга қулади булбул,
Тупроқ бўлиб кирди қабрга,
Учиб юрган тупроқ эди ул...
Шу тупроқнинг ўтли бағрида
Қирмиз ғунча юз очди гул-гул.

УСМОН ФАЙЗИЙ

ҚАЛБИМДА ДУНЁ

Бухоролик ёш шоир Усмон Файзиёв классик адабиёт анъаналарини давом эттириб, ғазаллар машқ қилади. Азиз шеърхонларга тақдим этилаётган ғазалларда ёр ва диёр, бахт ва саодат, ёшлик ва севги мавзулари ўз ифодасини топган.

ТИЛАК

Ешим юзга стиб,
шеъри тенгсиз билан ўйнасам.
Хуркак оху каби,
қоши қундуз билан ўйнасам.
Чўлпон, ой саҳнида
гулдан гўзал чаманлар тузиб,
Чексиз коинотда,
ҳулкар юлдуз билан ўйнасам.
Уммонлар қаърида
турфа-турфа қасрлар қуриб
Жўралар қўл ушлаб,
асов денгиз билан ўйнасам.
Қорабайир қанот
бўлиб кезсам дунё даштларини
Дарёларнинг тубин
сарви андиз билан ўйнасам.
Ўйин-ўйин билан
дўстлар қуёш тожин бошга кийиб
Шеъриятда Усмон
шеъри тенгсиз билан ўйнасам.

ИСТАДИМ

Бу ҳаётни мен ҳамиша
кўкламу ёз истадим,
Қимда бу нашъа муяссар
бўлса ҳамроз истадим.
Моддий бу олам агарчи
беназиру, баркамол,
Унга инсон меҳридан
бир янги пардоз истадим.

Покиза дилни қуёшу,
ойга этгайлар қиёс,
Мен қуёш шу ой каби
юксакка парвоз истадим.
Эй билимдон, оқилу
манзури олам, мард элим,
Шухратингнинг шарҳига
қудратли овоз истадим.
Зарра ҳар тупроғим Усмон,
мадҳин кўкдан ошуриб,
Она юрт, Ўзбек элимдан
ҳуш наво соз истадим.

БУХОРОСАН, БУХОРОСАН

Кўзимга нури аълосан,
Бухоросан, Бухоросан,
Ватансан, мулки зебосан,
Бухоросан, Бухоросан.
Заминдек вазмину маҳваш,
фалакдек рангину дилкаш,
Қиёссиз турфа маъвосан —
Бухоросан, Бухоросан.
Жамолинг кўкка сочгай нур,
садафдек кўкси гавҳар, дур,
Сахий нузли сурайёсан —
Бухоросан, Бухоросан.
Фалакнинг эркаси Зухро,
кўриб бастингга у шайдо
Бу сенсан, зебу оросан —
Бухоросан, Бухоросан.
Қадимсан, ўт ила тенгдош,
мусаффо тонг ила сирдош;
Гўзал ҳам сирли дунёсан —
Бухоросан, Бухоросан.

Етук алломасан бешак —
тилак осмонидек юксак,
Туби гавҳарли дарёсан —
Бухоросан, Бухоросан.
Торобий наслидек мағрур,
бошингда давлати маъмур,
Ширин тил, сўзда маъносан —
Бухоросан, Бухоросан.
Камолинг васфици эй жон,
ғазалда куйлади Усмон,
Жаҳон мулкида танҳосан —
Бухоросан, Бухоросан.

ГУЛ МУАТТАР БҮЛДИ

Гул муаттар бўлди, булбул
ишқидан анбар топиб,
Муътабар бўлди садафдек
бу кўнгил гавҳар топиб.

Офарин айтар ўтиб минг йил
назм бўстонида,
Мир Алишер дафзидан
аҳли жаҳон шаккар топиб.

Сажда қилгум бул азиз
тупроққа бошимни қўйиб,
Қоинот қаърига учсам
ўзга бир анвар топиб.

Шоҳи ишқман, мен ғанийман,
менга басдур бу чаман,
Бахтиёрман, гул диёру,
дилрабо, дилбар топиб.

Бор эдинг, борсан ҳаётда,
ёд этиб, Усмон сени
Бир элатдошинг ўқиркан
хуш наво дафтар топиб.

...ҚОЛАР

Ҳаётдан кетди боғбон,
боғи қолди,
Жароҳат битди, аммо
доғи қолди.
Баланд тоғ узра яйраб
юрган оҳу
Асири банд бўлиб ул
тоғи қолди.
Қасу-ноқасу ухлар
бу бешикда,
Болам деб аллалаб
тупроғи қолди.
Безак деб уздилар
гулгунчани, оҳ,
Дили қон туби-ю,
япроғи қолди...
Ўпибман гулни, Усмон,
ёр юзи деб,
Лабимда бўсанинг
титроғи қолди.

ҲАЁТ ДЕБ КЕЛДИМ-У...

Келиб лаззатки топдим
мен жаҳона,
Гўзаллар васфини
этдим тарона.

Яна булбулга бўлдим
 дўсти содиқ,
Муҳаббат шавқи
 дўстликка баҳона.
Кезиб, мастона
 гулзору чаманлар,
Қўшиқлар куйладим
 мен ёна, ёна.
Тегиб гулшанга
 оҳимдин насиме,
Бўлибдур гулнинг
 барги шона-шона.
Зилоли ҳуснидин,
 оҳ, ташна лабман
Агарчи сибқорибмен
 қона-қона.
Ҳаёт деб келдингу
 Усмон, ўқурсан,
Диёру ёринг
 меҳридан фасона.

БИР МУРОДИ БОР УЧУН

Қайски, Мажнун номин олди,
 бор учун мажнунаси,
Эътибор топди садаф,
 бор гавҳари макнунаси.

Қарбало даштида, оҳ
 чекди Фузулий беомон,
Утли бу оҳдан Озарда,
 бор эди мамнунаси.
Бу Машрабнинг жунуни
 жўшидин ёнди қуёш,
Бор Намангон меҳри моҳ,
 маҳваш каби маҳзунаси.

Минг асрлар ўтди инсон
 меҳрининг дунёсида,
 Интиҳоб топди ахийри
 севгининг мажмуаси.

Севгини тинмай тараннум
 этди Усмон завқ билан,
 Бор учун мулки Бухоро
 ичра бир мафтунаси.

ГУЛ ҚОЛУР

Гул қолур кўrsa бўйнинг
 гулшанда у кулгу бўлиб,
 Тўкилур япроқларидан
 хуш бўйи инжу бўлиб.

Қайси наққоши муҳаббат
 чизди бундоқ чеҳрани,
 Лол этибдир ол юзинг
 ой ҳуснига кўзгу бўлиб.

Гунча иффат пардасин
 бошдан кўтарган чоғида,
 Лабларига меҳри ишқинг
 томди қатра сув бўлиб.

Кўрганим хуршидми эрди
 ёки даврон эркаси?
 Енди дил саҳнида мангу
 сўнмаган ёгду бўлиб.

Тутди зар кокилларин
 барно, қуёшдек ноз этиб,
 Қўнди Усмон кўзларига
 нозлари уйқу бўлиб.

АРЗИМАС

Мард йигитлар ҳимматига
норасолар арзимас,
Дилраболар суҳбатига
бедаволар арзимас.

Завқи йўқлар даврасида
Ўлтириб дардлашмагин
Паст назарлар олдида
зўр муддаолар арзимас.

Она тупроқ меҳрини
қалби тубанлар сезмагай,
Зим-зиё ертўлага
меҳригиёлар арзимас.

Ёнмаса қалбинг умид
дунёсида машъал бўлиб
Сурма, кўр кўзларга ортиқ
тўтиёлар арзимас.

Сезмаса дардингни Усмон,
бирга юрган жўралар,
Дўсти содиқ номига
бул ошнолар арзимас.

УНДАН ЧИҚДИ УН

Икки тош эзди-ю, буғдой
донасидан чиқди ун:
«Қим тегирмон ичра тушди
чиқмади асло бутун».

Чархи гардун ичра буғдой
донасидек кимга жон,

Кимга дармон бахш этиб,
куйдик, вале, чиқмас тутун.

Утса минг йил завқ билан
бир лаҳза гирёнликча йўқ,
Дашт аро солгин назар,
жўш айлагач унда қуюн.

Карбало даштида Мажнун
ҳам Фузулий чекди оҳ,
Оҳларининг ўтидан
сўзонадир гардун букун.

Нозанинлар нози ҳам
Усмон, бу дилдорлик эрур,
Чун қуёшнинг сояси,
туш чогида бўлмас узун.

НЕ САБАБ?

Нечани эъзоз этиб,
бағрида пинҳон қилди ер,
Нечани касри тегиб
ўз бағрини қон қилди ер.
Онадир онгли иноят
насли инсон ўғлига,
Нечадин бўлди ризо,
кимдин пушаймон қилди ер.
Меҳрибон, мунис, мурувват
бобида тимсоли йўқ,
Келса ҳар яхши-ёмонни,
кунда меҳмон қилди ер.
Баб-баробар ҳаммага,
ою қуёш, сув ҳам ҳаво,

Нечани аччиқ пиёзу
 кимни райҳон қилди ер.
Бир муаммо ҳукмингизга
 шоир Усмон йўллади,
Не сабабдин бирни ҳайвон,
 бирни инсон қилди ер?

ТУН

Тонг чоғи тоғ бошида
 рақс айлаган оҳу экан,
Мудраган оҳу хаёлин
 қўзгаган ёғду экан.
Кечаларни баҳрасиз деб
 таъна тошин отмангиз,
Тунни мафтун айлаган
 нозиккина уйқу экан.
Завқ ила шабнам ўпибдир
 тунда гулнинг баргини,
Ул қуёш меҳридан оққан
 бебаҳо инжу экан.
Не хаёллар сеҳрини
 шарҳ айлаган тун аслида,
Турфа ранглар жилвасида
 бир гўзал орзу экан.
Фитналар қўзғаб гоҳи
 тунни паришон айлаган
Уйласам, Усмон, сабаб
 ул кўзлари жоду экан.

ФАЛАККА КЎЗ ТИҚАРДИМ

Фалакка кўз тикардим
 мулки олам аста хўрсинди,

Гоҳ Сулаймондек бисотинг
бир узукка жойладим,
Зарра умрида кўриндинг,
чекмадинг озор сан.

Бир увоқман, лекин ҳаётда
мангуликдир иштиёқ,
Воҳки тор имконларимни
айладинг инкор сан.

Қад-бақад очсам агар
минг янги олам пардасин
Шунда кўр Усмон дилин
бир заррасича борсан!

ЭГМА ҚОШЛАР

Эгма қошлар бўлди охир
ойнинг бошига бало,
Рашк қилур гулчеҳралар
кўк узра кулса бейбо.
Дашт аро савдои-сунбул
кўрса тун оғушида,
Ёрининг кокилларини
ўйнар эрмиш шум сабо.
Билмадимким: андалибнинг
ўт олиб сайрашлари
Қимга гулбонги муҳаббат,
кимга мунгли илтижо.
Гулнинг япроғида шабнам
чин вафодан дарс ўқиб,
Тонг шафақдин нур эмиб,
гулшанни этмиш сержило.

Севги мумтоз бўлди, Усмон,
бул саодат боғида,
Чунки бахт — бахтномада
эъозланиб топди зиё.

ҲАР КИМНИНГ ЎЗ ДАРДИ БОР

Тизма тоғларни ўзидек
кўп баланд армони бор,
Мавжли дарё, сой каби
оққан кўзи гирёни бор.
Теграмизни гир ўраб
ётган буюк саҳрони ҳам
Оҳи бор, армони бор,
даҳшат тўла сўзони бор.
Қўкка санчилган буюк
тик қояларнинг кўксида,
Сўнмаган мағрур аламли
ўти бор, бўрони бор.
Беҳудуд жим-жит, хаёлчан,
сокин ўрмон ичра ким,
Неча минг йиллик шукуҳ,
андуҳ, алам, ороми бор.
Ер-булутдан бошда салла,
фозилу доно каби
Қалбида оташли тугён,
фикрида тўфони бор.
Бир буюк қудрат сезарман
дилда Усмон, лек уни,
Мен ҳали айтолмаган
оламча минг достони бор.

БОР САБАБ

Болаю шайдолигимга
орази гулгун сабаб,

Суврати ҳайронлигимга
 дашт аро сунбул сабаб.
 Гулга монанд шая диёрим
 гулларин жондан севиб,
 Чин юракдан куйлашимга
 сернаво булбул сабаб.
 Мен вафо сирини пинҳон
 сақлагайман бир умр,
 Эътиқод бардамлигига
 асли, дўстлар, гул сабаб.
 Бир сабабсиз келмагай
 оламга ҳар ижоду иш,
 Бунга бўлса ул сабаб —
 аслида унга бул сабаб.
 Баъзилар бир бадният
 ишни қилиб чеккай алам,
 Ким деди: бу ишга кўзу,
 ё оёқ, ё қўл сабаб.
 Бир сабабдан минг сабаб
 ахтарма, Усмон, бор сабаб,
 Қилни қирқ ёрмоққа асли
 ўйласам кўнгил сабаб.

САВОЛ

Не сабаб, япроқларинг
 титраб турар, оппоқ терак?
 Деди: «Бир дам ҳамдамим
 бўлган эди ошиқ юрак.
 Титрагайман доимо
 ул хаста жоғни эсласам,
 Утса ҳам минг йил
 умрдан ахтариб мен жонсарак».
 Ишқ ҳавосидан терак
 фан айламиншким титрамак,

Шубҳасиз, ошиқ элига
сажда этмоқлик керак.
Чин муҳаббат рамзидек
шайдо теракнинг баргидан
Дилраболар сочига
тақмоқ керак гул-чамбарак.
Собиту сокин эди
Усмон дили, эй, дўстлар,
Дарди ишқ пайдо этиб,
титрайди чун барги терак.

ТАН КҰНГИЛ ФАРМОНИДА

Гоҳ умид қирғоғида
ўлтирдиму сурдим хаёл,
Ут бўлиб ёнган юракка
айладим шундай савол:
— Нозанинлар нози кўп,
кеч бу ҳавасдин, эй, кўнгил
Деди:— Ишқ гавҳарларини
сочма тупроққа, увол.
— Қатра шабнамдек лаб узра
нуқтасига бандаман,
Шунчалар шайдо этарму
бу кўнгилни битта хол!
Деди:— Мен шайдойи бўлдим,
бир санамнинг ишқида,
Эй, таним, тарк эт мени
ёнишларим келса малол.
Дил вафо ўтида ёнди,
шулки армонн эди,
Севги бўстонида Усмон,
энди сен ҳам бирга қол.

ИШҚНИ МАҚТАСАМ

Ишқни мақтасам, дўстлар,
суҳбатда санам бўлса,
Гулнинг баргидан дафтар,
хоридан қалам бўлса.
Ҳожат эрмас ёзмоққа
ранг-баранг сиёҳларинг
Қатрани сиёҳ айлай
завқли субҳидам бўлса.
Лола баргида шабнам
бир нафаслик меҳмондир,
Найлайин бу савдодан
кўзларимда нам бўлса.
Лаззати муҳаббатни
ишқ ҳавосидан сармаст
Англагай жунун аҳли
кимдаки алам бўлса.
Севги васфини Усмон,
шарҳ этиб чаманларда,
Истади бу водийда
гул фасли чаман бўлса.

ҲЕЧ ДИЛГА ОЗОР ЕТМАСИН

Ёчардим йўлга гулнинг баргини
қилгунча юз пора,
Бўлақлардан садо чиқди;
«ки мендек бўлма оввора».
Қачон ўтсам шу йўлдан
гулнинг фарёдини эсларман,
Ки ҳар бир пора — бир кўздек
қилар ҳолимни наззора.

Йигитлик кўклами ўтди,
етибдир фасли ёзим ҳам,
Гуноҳим оқламоқ истаб,
умрлар изладим чора.
Ададсиз гуллар экдим,
гулбаданлар бирла сайр этдим,
Вале йўл узра ётган
гулнинг ёди бирла дил пора.
Даво дардимга истаб,
гулни сочган ерга юзландим,
Бошимни хокига қўйдим
тасалло бўлса деб зора.
Нидо чиқди хазон бўлган
гулим хокидан: «Эй, Усмон,
Отилган ўқни қайтармоқ,
тиларсан, бўлма оввора».

ҚАЛБИМДА ДУНЕ

Гоҳи-гоҳи ютқазиб
зукко ҳаёт шатранжида,
Сирли бир маъно сезарман,
кишту мотнинг ранжида.
Ҳар киши сезса бўлар
мен ҳис этолган ҳолатим,
Учмаса алдоққа у,
дунёнинг молу ганжида.
Қим етар вақтинчалик
бахту саодат базмида,
Ҳожат эрмас қаргадек
лаш-лушни йиғса лунжида,
Кул қилиб елга совургум,
ўтли тугёним билан,
Айланар бўлса фалак
кўру басирлик буржида.

Истагим олдида Усмон,
соҳир олам кетди зил,
Чунки, дунё ўрнашиб
жой олди сийнам кунжида.

ЖОН ТАЛАШ

(Эркин Воҳидов газалига мухаммас)

Ой билан ер ўртасида
нур тўла осмон талаш
Тун билан тонг ўртасида
тинмагур инсон талаш,
Қўз билан қош ўртасида
бир умр мижгон талаш,
Жон билан дил ўртасида
бўлди ул жонон талаш,
Не ажаб, ўзбек уйида
донмо меҳмон талаш.
Жангари, ваҳший жаҳонгир,
ер талошини қилур,
Эр йигитлар жон тикиб
диёр талошини қилур.
Қайси покиза санам
ағёр талошини қилур,
Мулки дил жон ҳайли бирлан
ёр талошини қилур,
Қай замон бўлмиш икки эл
ўртасида хон талаш.
Мақсади ёрқин экан
орзуга етгай якка жон,
Жон фидолар айб эмас
жонон йўлига тикса жон,
Минг таассуф, ор этиб
минг бир азобни чекса жон,

Жону дил хунрезлик айлаб
 бўлди охир тилка жон,
 Дил эса мажруҳ анорнинг
 донасидек қон талаш.
 Меҳр бўлсин ҳар юракда,
 бўлмасин у зим-зиё
 Аҳдини бузган санамлар
 бўлдилар бахти қаро,
 Тирнади қалбимни оҳ,
 ўтига бўлдим мубтало,
 Жону дил қилди талошу
 бунда келди минг бало,
 Ўртада мен мубталою
 зору саргардон талаш.
 Тортишув, каш-каш билан
 ўтган умрга кўп қийин,
 Бахти бозори касод,
 етгай заволи ҳам яқин,
 Бир ҳаробот ичра киргач
 бўлди имоним амин,
 Бу талош васфни битсам
 лолазор бўлгай замин,
 Сўзларим анжуми сифмай
 лавҳаи осмон талаш.
 Сўлса гул, билмамки, булбул
 бирга қолгай, ё кетур,
 Тупроқ ичра ишқ билан дил
 бирга қолгай, ё кетур,
 Соқилё, саҳройи сунбул
 гунчасига май кетур,
 Билмам ул ой жону кўнгил
 бирла қолгай, ё кетур,
 Ваҳки қолмоқ бирла кетмоқ
 ўртасида жон талаш.
 Дарди йўқ бегонадир,
 дардингни айтиб бўзлама,

Ишқ агар дурдонадир,
ҳар ерда мақтаб сўзлама,
Дил агар гирёнадир
Усмон, гулистон кўзлама,
Жон-ку бир парвонадир,
Эркин, уни ҳеч ўйлама,
Ишқ бозорида бўлсин
сен битар дoston талаш.

ҚАРИМ МАЛЛАЕВ

ЕРУ КЎККА ЯХШИЛИК

Қарим Маллаевнинг касби чў-
понлик. У баҳши сифатида ижод
ҳам қилади. Унинг шеърларида та-
бийлик, жўшқинлик бор.

ВАТАНИМ

Боғларингда булбул сайрар тинмайин,
Жамолларинг чирой очар кун сайин.
Уғлонингман, сени таъриф этайин,
Ер юзининг жаннатисан, Ватаним.

Халқинг озод, эллар обод яшнайди,
Руҳи баланд, қалблари шод яшайди,
Ленин номи дилида ёд яшайди,
Ер юзининг жаннатисан, Ватаним.

Жумла-жаҳон ҳавас қилар кўркиннга,
Инсоният қойил ҳурлик, эркиннга,
Халқ курашиб етишган бу ҳур кунга,
Ер юзининг жаннатисан, Ватаним.

Осмонинг беғубор, зарра туман йўқ,
Коммунизм бўлишига гумон йўқ.
Ўз юртидан кечиб кетар ёмон йўқ,
Ер юзининг жаннатисан, Ватаним.

Сенга фидо бўлсин Қаримнинг жони,
Гуллайвергин давлатларнинг султони,
Сен туфайли бутун халқимнинг нони,
Ер юзининг жаннатисан, Ватаним.

БОЛАЛИК

Тузоқ қўйиб тўрғай тутиб юрганам,
Ошиқ ўйнаб, ёнғоқ отиб юрганам,
Мақтабимга қирдан ўтиб борганам,
Кечагидай хаёлимдан кетмайди.

Онам хамир қилса тандир ёққанам,
Акам билан қирда қўзи боққанам,

«Аскар-аскар» ўйнаб қилич таққаним,
Кечагидай хаёлимдан кетмайди.

Қўшни қизнинг сочларини ўрганим,
Усма қўйса ойна ушлаб турганим,
Бир йигитнинг ўпганини кўрганим,
Кечагидай хаёлимдан кетмайди.

Яланг оёқ бўлиб қор кечганларим,
Тушларимда дев миниб учганларим,
Тўқайзорда тўнғиздан қочганларим,
Кечагидай хаёлимдан кетмайди.

Мардонақул¹ бахши дoston айтгани,
Кўпларнинг кўнглини хушнуд этгани,
«Мендек бўл» деб дуо бериб кетгани,
Кечагидай хаёлимдан кетмайди.

ДЕҲҚОН ШАЪНИГА

Фарзанди мисоли меҳрини қўйган,
Ҳар бир туп ғўзани ардоқлаб суйган,
Куз чоғи «оқ олтин» хирмонин уйган,
Шербилак полвоним, шерзодим маним,
Меҳнатдан толмасим бободеҳқоним.

Пешона теридан яйраб диллари,
Жаннатлар яратар олтин қўллари,
Пахтазор майдоннинг сара гуллари,
Ҳаёти порлоғим, ғурурим маним,
Таърифга сиғмасим бободеҳқоним.

¹ Мардонақул Авлиёқул ўғли — шерободлик бахши (марҳум).

Шу қадоқ қўлларинг кўрмасин дардни,
Олай кипригингдан ғубору гардни,
Ҳали тарих билмаган сиз каби мардни,
Ҳар ишда ғолибим, ўқтамим маним,
Паҳлавон, чаптастим бободехқоним.

Тонг чоғи илҳомим келганда жўшиб,
Довруғли номингни шеъримга қўшиб,
Мен сени куйладим юракдан тошиб,
Ҳаётбахш қўшиғим, ғазалим маним,
Меҳнатдан толмасим бободехқоним.

БУ ЭЛДА

Халқи учун жонин фидо этгудай,
Мардлик билан муродига етгудай,
Номларини дoston қилиб кетгудай,
Алпомишдек одамлар бор бу элда.

Ёмон билан асло суҳбат қурмаган,
Гуноҳ иш деб эгри йўлга юрмаган,
Шу сабабдан пушаймонлик кўрмаган,
Имони пок одамлар бор бу элда.

Бедов миниб сафарларга шайланган,
Юрагига яхши ўйлар жойланган,
Меҳмонларни палов билан сийлаган,
Саховатли одамлар бор бу элда.

Қўриқ очиб, бўстон қилган чўлларни,
Ҳар бир иши қувонтирар дилларни,
Қўлларида тутиб даста гулларни,
Меҳмон кутар одамлар бор бу элда.

Ютуқлардан ҳаволаниб кетмаган,
Манманликнинг этагидан тутмаган,

Олдингиздан салом бермай ўтмаган,
Олижаноб одамлар бор бу элда.

Ўз бахтини меҳнат билан яратган,
Мақсадини эзгуликка қаратган,
Пахтакорлик довруғини таратган,
Машҳури юрт одамлар бор бу элда.

ЖОНИМ СУРХОН ҚИЗЛАРИ

(Маматкарим баҳши тилидан)

Душманларнинг бағрин тузлар,
Жоним Сурхон қизлари.
Гайратингга қойил бизлар,
Жоним Сурхон қизлари.

Меҳнат қилар терлар тўкиб,
Бўз ерларга пахта экиб,
Дангасанинг шағнин букиб,
Жоним Сурхон қизлари.

Боғнинг гули гунча-гунча,
Булбул сайрар очилгунча,
Зулфи сиёҳ, бели хипча,
Жоним Сурхон қизлари.

Кийган кўйлаги даройи,
Узуги кумуш-қалайи,
Юртининг юлдузи-ойи,
Жоним Сурхон қизлари.

Ойдай тўлгандир қамоли,
Ялт этиб турар жамоли,
Бошида қулфи рўмоли,
Жоним Сурхон қизлари.

Порлоқдир қизлар довони,
Шод ўтар ҳар лаҳза-они
Коммунизм замони,
Жоним Сурхон қизлари.

БОЙСУНТОВ

Қоринг ётар ўркач-ўркач уюлиб,
Булоқ суви оқар жилғалар бўлиб,
Бургутлар чарх урар кўкда ёйилиб,
Оромижон экан бағринг Бойсунтов.

Эркин юрар жайрон, оҳу галаси,
Ҳеч ким тегмас, чиқмас оҳу-ноласи,
Ҳавас-ла терганим тоғ дўлонаси,
Оромижон экан бағринг Бойсунтов.

Бахмал тўшалгандай лолақизғалдоқ,
Жаннатмисол кўринади ҳаммаёқ,
Дили равшан тортар кўрса ҳар сайёҳ,
Оромижон экан бағринг Бойсунтов.

Сенда кўрдим қушнинг жами турини,
Таъриф қилай бугун қайси бирини,
Баён этгил гўзаллигинг сирини,
Оромижон экан бағринг Бойсунтов.

Харсанг тошларингга чиқиб ўтирдим,
Ором олиб, ширини хаёллар сурдим,
Чала қолган шеърим сенда битирдим,
Оромижон экан бағринг Бойсунтов.

Қақликлар сайрашар тош панасида,
Ёқимли куй келар булбул сасида,
Завқим келиб ёздим сенга қасида,
Оромижон экан бағринг Бойсунтов.

УМР ИУЛДОШИМГА

Сен билан файзли кулбаи хонам
Сен билан қувонар отам ҳам онам.
Дилбарим, сен ила шоирман мен ҳам,
Ҳаётим жаннати ўзинг экансан.

Ёнимда сен бўлсанг ташвиш билинмас,
Ҳафалиқ-толиқини кўнглимга инмас,
Умидим сендадир, умидим сўнмас,
Ҳаётим жаннати ўзинг экансан.

Ҳар тола сочингни бермам жаҳона,
Ширин-бол сўзларинг дармондир жона,
Сен бўлмасанг, уйга келмас меҳмона,
Ҳаётим жаннати ўзинг экансан.

Бахтимга бор бўлсин муборақ бошинг,
Порлаб турсин бошда иқбол қуёшинг,
Бир умр оқмасин кўзингдан ёшинг,
Ҳаётим жаннати ўзинг экансан.

* * *

Соф муҳаббат, ҳалоллик сени қувонтирмаса,
Севган қизинг кулгиси дилингни ёндирмаса,
Азиз дўстнинг дийдори меҳрингни қондирмаса,
Энди самимийлигим сўниб қолган экан, де.

Холбеканинг «болам»и юрагингни эзмаса,
Қунтуғмишбек алами ҳаловатинг бузмаса,
Барчинойнинг Қурхайти кўздан ёшинг сизмаса,
Инсонга бўлган меҳрим ўлиб қолган экан, де.

Уйингга ҳар томондан меҳмон қўниб ўтмаса,
Муҳтожларнинг илтимоси юрагингга етмаса,
Нокасларнинг қилмиши қонингни қайнатмаса,
Баҳодирлик томирим толиб қолган экан, де.

Айрилиққа — фироққа ёниб куя билмасанг,
Умр гулинг — ёрингни дилдан суя билмасанг,
Иззатингда турмайин, нафсинг тия билмасанг,
Аҳволимга одамлар кулиб қолган экан, де.

Ажойиб манзаралар сени мафтун этмаса,
Қадимий гор-даралар сени мафтун этмаса,
Гўзалликда саралар сени мафтун этмаса,
Ёш кўнглимга кексалик келиб қолган экан, де.

Қадамимдан гул унсин, деган ўйинг бўлмаса,
Юксакликка интилай деган ўйинг бўлмаса,
Одамларга бахт тилай, деган ўйинг бўлмаса,
Жисмимдаги жўшқинлик сўниб қолган экан, де.

МАҚОЛЛАР

(Мамаграйим бахши тилидан)

Яхши отни билай десанг,
Ёли билан пайини кўр.
Яхши одамни билар бўлсанг,
Ошна бўлган жойини кўр.

Яхши ёрни билай десанг,
Энаснинг ўзини кўр.
Ақл-ҳушин синай десанг,
Гапга солиб сўзини кўр.

Танбур-дугор сўз бермайди,
Бўйнида тор бўлмаса,
Икки полвон билинмайди,
Бир-биридан зўр бўлмаса.

Тўнни сулув кўрсатган,
Енги билан ёқаси,
Отни сулув кўрсатган,
Ёли, тилла тўқаси.

Молни сулув кўрсатган,
Ҳайдаб юрган эгаси,
Йигитни сулув кўрсатган
Ёнида ини-оғаси.

Қушни сулув кўрсатган
Унинг хушовоз саси,
Юртни сулув кўрсатган,
Қўрғон билан қалъаси.
Аёлни сулув кўрсатган,
Қўлидаги боласи.

МУНДАРИЖА

ВЕНЕРА ИБРОҲИМОВА. Қалбимнинг қизил гули	3
МУҲАММАД ЮСУФ. Қишлоқ соғинчи	17
ГУЛЧЕҲРА ЙЎЛДОШЕВА. Чорлов	30
АҲМАДЖОН ЙЎЛДОШЕВ. Ватан	50
ШУҲРАТ УМАРОВ. Одамлар орасида	62
МУСУЛМОНҚУЛ АСҚАРОВ. Баҳорнинг илк куни	72
ИБРОҲИМ АЗИМБОЕВ. Истак	82
БОЗОР ХОЛЛИЕВ. Чексизлик	92
ЗАЙНИДДИН БАҲРИДДИНОВ. Мезон	101
УСМОН ФАЙЗИЙ. Қалбимда дунё	112
ҚАРИМ МАЛЛАЕВ. Еру кўкка яхшилик	133

НА УЗБЕКСКОМ ЯЗЫКЕ

ЗОЛОТАЯ КОЛЫБЕЛЬ

Стихи

Ташкент, издательство «ЕШ ГВАРДИЯ», 1984.

Редактор М. Илёсова
Рассом Д. Уразаев
Расмлар редактори Ҳ. Раҳматуллаев
Техн. редактор Н. Мирзаева
Корректор С. Сайдолимов

ИБ № 1435

Теришга берилди 16. 02. 84. Босишга рухсат этилди
12. 04. 84. Р—13069. Формати 70×90¹/₃₂. 1- босма қоғозига
«Литературная» гарнитурادا юқори босма усулида бо-
силди. Босма листи 4,5. Шартли босма листи 5,26.
Нашр. листи 5,13. Тиражи 10 000. Буюртма № 78.
Баҳоси 70 т, Шартнома № 87—83.

Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитети «Еш гвардия»
нашриёти. Тошкент, 700129, Навоий кўчаси, 30.

Ўзбекистон ССР Нашриёт, полиграфия ва китоб сав-
доси ишлари Давлат Комитети. Тошкент «Матбуот» по-
лиграфия ишлаб чиқариш бирлашмасининг 2- босма-
хонаси. Янгийўл шаҳар, 702800, Самарқанд кўчаси, 44.